

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání

Protection against unfair competition

Student: Bc. Veronika Nováková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra práva

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Veronika Nováková**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **6208T011 Ekonomika a právo v podnikání**
Téma: **Ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání**
Protection against Unfair Competition

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Soukromoprávní a veřejnoprávní předpisy sloužící k ochraně proti nekalosoutěžnímu jednání
 3. Ekonomické a právní důsledky nekalé soutěže
 4. Porovnání a zhodnocení současné a předcházející trestně právní úpravy nekalé soutěže
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

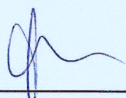
Seznam doporučené odborné literatury:

BEJČEK, J.; ELIÁŠ, K.; HAJN, P. *Kurs obchodního práva - obecná část, soutěžní právo*. 5. vydání. Praha: C. H. BECK, 2007. 615 s. ISBN 978-80-7179-583-4.
RABAN, P. a kol. *Obchodní zákoník 2009 – komentář, judikatura*. 6. doplněné vyd. Praha: EUROUNION, 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3.
RAUS, D.; NERUDA, R. *Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU*. 1. vyd. Brno: CP Books, 2005. 359 s. ISBN 80-251-0394-3.

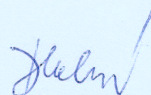
Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Bohuslav Halfar**

Datum zadání: 26.11.2010
Datum odevzdání: 29.04.2011

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 26. 4. 2011

Veronika Nováková

.....

Poděkování

Na tomto místě bych nejvíce chtěla poděkovat JUDr. Bohuslavu Balfarovi za jeho odborné vedení, věcné připomínky, cenné rady z oblasti trestního práva a zejména za jeho ochotu, se kterou odpovídal na veškeré mé dotazy.

Obsah

Úvod.....	6
1.Soukromoprávní a veřejnoprávní regulace.....	8
1.1 Soukromoprávní regulace.....	10
1.1.1 Obchodní zákoník a jeho ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání.....	10
1.1.2 Generální klauzule.....	14
1.1.3 Ochrana nekalé soutěže podle občanského zákoníku.....	19
1.1.4 Ochrana podle občanského soudního řádu	20
1.2 Veřejnoprávní regulace.....	21
1.2.1 Veřejnoprávní regulace dle trestního zákoníku.....	22
1.2.2. Veřejnoprávní regulace dle zvláštních předpisů	23
2. Ekonomické a právní důsledky nekalé soutěže	28
2.1 Ekonomické důsledky	28
2.1.1 Makroekonomické hledisko.....	28
2.1.2 Mikroekonomické hledisko.....	29
2.2 Právní důsledky.....	31
2.2.1 Podle obchodního zákoníku	31
2.2.2 Podle občanského zákoníku	45
2.2.3 Podle občanského soudního řádu	49
2.2.4 Podle trestního zákoníku.....	52
3. Porovnání a zhodnocení současné a předcházející trestně právní úpravy nekalé soutěže	53
3.1 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon	53
3.2 Charakteristika nového trestního zákoníku	55
3.3 Srovnání trestně právních úprav nekalé soutěže	58
3.4 Zhodnocení a doporučení pro praxi	59
Závěr	63
Seznam použité literatury a pramenů.....	65
Seznam použitých zkratk.....	67
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	68
Seznam tabulek.....	69
Seznam příloh.....	70

Úvod

Ve své diplomové práci se budu zabývat ochranou proti nekalosoutěžnímu jednání. Soutěž je něco s čím se člověk setkává skoro každý den. Soutěžení je pro nás přirozené. Každý chce být nejlepší a tuto pozici si chce udržet po co nejdelší dobu. Z tohoto důvodu se nesmíme divit, že soupeření nalezneme i v podnikatelských činnostech a v obchodování. Důležité je uvědomit si, že nekalé soutěžení je uskutečňováno v rámci hospodářské soutěže a je to soutěž jako každá jiná. Na soutěžení není nic špatného. Problém vyvstane, dopustíme-li se jednání, které již není v souladu se zákonem. Takovéto jednání označujeme pojmem nekalá soutěž. Využívání nekalosoutěžních praktik může mít za následek urážku nějakého subjektu nebo jeho jiné poškození. V některých případech se soutěžící snaží získat konkurenční výhodu pomocí činností, které neodpovídají dobrým mravům. Takováto negativní jednání mohou přivodit újmu jiným soutěžitelům a jsou proto společností odmítána a odsuzována. Nekalá soutěž se projevuje snad kolem každého z nás. Ne vždy však tyto projevy dokážeme zaznamenat a vnímat.

Protože mne tato problematika velmi zaujala a chtěla jsem se o ní dozvědět něco více, rozhodla jsem se ve své diplomové práci zabývat právě ochranou proti nekalosoutěžnímu jednání.

Tomuto tématu se věnuji ve třech hlavních kapitolách, které jsou následně rozděleny do subkapitol. První kapitola se týká soukromoprávních a veřejnoprávních předpisů sloužících k ochraně proti nekalosoutěžnímu jednání. V rámci soukromoprávních předpisů popisují obchodní zákoník, následně se zabývám občanských zákoníkem a poslední bod této podkapitoly patří právní úpravě občanskému soudnímu řádu. Veřejnoprávní regulace je pak představena pomocí trestního zákoníku a zvláštních zákonů.

Ve druhé kapitole jsou prezentovány ekonomické a právní důsledky nekalého soutěžení. Ekonomické důsledky jsou rozděleny podle mikroekonomického a makroekonomického hlediska. Právní důsledky jsou rozděleny rovněž podle ustanovení obchodního a občanského zákoníku, dále na základě občanského soudního řádu a samozřejmě zde nesmí chybět právní důsledky podle trestního zákoníku.

Poslední kapitola nese název porovnání a zhodnocení současné a předcházející trestně právní úpravy nekalé soutěže. Je zde popsána trestněprávní úprava nekalé soutěže podle zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon (přesněji § 127 a § 149). Následně je provedena charakteristika právní úpravy § 249 nového trestního zákoníku zabývající se nekalou soutěží.

Cílem této diplomové práce je seznámit čtenáře s rozsáhlou právní úpravou a problematikou nekalosoutěžního jednání. Rozebrat a popsat jednotlivé prostředky ochrany proti nekalému soutěžení a rovněž poukázat na to, jak velmi úzce souvisí ekonomika s touto oblastí (oblastí nekalé soutěže). Následně bych chtěla zhodnotit minulou a současnou trestně právní úpravu nekalé soutěže a navrhnout opatření, která by mohla přispět ke zlepšení ochrany proti nekalému jednání.

Veškeré informace, které jsou obsaženy v této práci jsem seřadila tak, aby byly pro čtenáře co nejpřehlednější a aby je i jako laik dokázal pochopit.

1.Soukromoprávní a veřejnoprávní regulace

Hlavním tématem mé práce je problematika nekalé soutěže. Nekalosoutěžním jednáním je jednání uskutečňující se v hospodářské soutěži. Abych se mohla nekalou soutěží dále zabývat, je nutné stručně zmínit, co to vlastně hospodářská soutěž je. Hospodářská soutěž znamená soutěžení subjektů s cílem získat konkurenční výhodu (újma jednoho znamená prospěch druhého). Není to však pravidlem. V běžném životě existují situace, kdy subjekt touží získat ne finanční výhodu, ale psychologický „zisk“, jako např. úmysl pomstít se. I když toto jednání není objektivně způsobilé přivodit jednajícímu subjektu hospodářskou výhodu, jedná se o jednání v hospodářské soutěži a v rámci této problematiky za jednání nekalé podle § 44 ObchZ. Jestliže v novinách např. vyjde článek s cílem informovat veřejnost a ne s cílem soutěžním, nejedná se o činnost v rámci hospodářské soutěže a nelze toto chování kvalifikovat podle § 44 a násl. ObchZ.

Za nekalé soutěžní jednání lze považovat to, které splňuje zákonem stanovené podmínky pro tuto kvalifikaci. Je to jednání, které:

- je prováděno v rámci hospodářské soutěže,
- je v rozporu s dobrými mravy soutěže,
- může způsobit újmu jinému soutěžiteli či spotřebiteli

„Hlavním předmětem ochrany práva proti nekalé soutěži je tzv. triáda zájmů – jedná se o ochranu zájmů soutěžitelů, spotřebitelů a hospodářské soutěže.“¹ V minulosti platilo, že tyto tři prvky triády zájmů podléhaly ochraně ve stejné míře. V současné době je však tato rovnost narušena a hlavní zájmem ochrany se soustřeďuje převážně na ochranu spotřebitele. *„Nekalá soutěž tak nechrání existenci konkurence na trhu (kvantitativní stránku hospodářské soutěže), ale spíše kvalitativní stránku hospodářské soutěže.“²* Právní prostředky ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání je možno rozdělit do několika skupin. Má práce bude zaměřena na rozdělení podle právních předpisů, a to na soukromoprávní a veřejnoprávní prostředky ochrany proti nekalému jednání. Do soukromoprávní regulace řadíme obchodní zákoník, zákoník občanský a občanský soudní řád. Do regulace veřejnoprávní je možno zahrnout předpisy obsažené

¹ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (str. 4)

² Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (str. 5)

v trestním zákoníku, zákonu o regulaci reklamy, tiskový zákon, zákon o ochraně spotřebitele apod. Pro lepší přehled uvádím rozdělení ochrany proti nekalé soutěži na soukromoprávní a veřejnoprávní regulaci do tabulky.

Tabulka 1.1 Soukromoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

Podle obchodního zákoníku	Podle občanského zákoníku	Podle občanského soudního řádu
Zdržení se závadného jednání	Předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu	Uveřejnění rozsudku
Odstranění závadného stavu	Svépomoc	Předběžné opatření
Přiměřené zadostiučinění	Nutná obrana	Určovací žaloba
Náhrada škody		
Vydání bezdůvodného obohacení		

Zdroj: Ondřejová, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. s. 20

Tabulka 1.2 Veřejnoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

Podle trestního zákoníku	Podle zvláštních zákonů
Trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže	Zákon o regulaci reklamy
	Zákon o ochraně spotřebitele
	Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání
	Tiskový zákon
	Další zákony

Zdroj: Ondřejová, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. s. 20

Cílem práva není postihnout veškeré činnosti protiprávního charakteru, které oslabují konkurenční schopnost, ale pouze praktiky vyjadřující známky nekalého soutěžení.

Soukromé a veřejné právo se od sebe odlišuje ve způsobu udělení sankcí, které jsou udělovány subjektům za porušení závazných pravidel stanovených zákonem. „Pro soukromé právo je charakteristické, že o nich nemůže rozhodovat přímý účastník příslušného vztahu, nýbrž zpravidla k tomu povoláný státní orgán či subjekt vybavený příslušnými pravomocemi (například rozhodce). Dále se sankce v soukromém právu

*neuplatňují zásadně z úřední moci, nýbrž na návrh účastníka právního vztahu.*³ Posledním rozdílem při udělování sankcí je to, že soukromoprávní sankce mají převážně charakter reparační – *„nemohou překročit cíl soukromého práva, kterým je dosažení především rovnováhy zúčastněných společenských vztahů.“*⁴

1.1 Soukromoprávní regulace

Účelem práva na ochranu hospodářské soutěže je bránit převážně soukromé zájmy proti využívání nekalých praktik mezi soutěžiteli. Zákaz nekalého soutěžení se vztahuje pouze na osoby využívající takovýchto jednání a na ostatní subjekty se převážně nevztahuje.

Jak jsem zmínila výše, mezi nejdůležitější soukromoprávní předpisy patří obchodní zákoník, občanský zákoník a občanský soudní řád. Podrobněji se budu právním předpisům upravujícím tuto problematiku v jednotlivých zákonech věnovat v následujících subkapitolách.

*„Soukromé právo je založeno na systému norem poskytujících obecná pravidla chování a vytvářejících prostor pro uplatnění svobodné vůle účastníků.“*⁵ Jestliže se poškozený subjekt domáhá ochrany svých práv v rámci soukromoprávní roviny, touha po této ochraně musí vycházet z jeho vlastní iniciativy. Jednání na ochranu práv dotčených nekalým soutěžením v rámci této oblasti nezačne veřejný orgán řešit na základě vlastního uvážení. Je nutné podat určitý typ žaloby.

1.1.1 Obchodní zákoník a jeho ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání

Právní úprava nekalé soutěže je upravena v obchodním zákoníku v hlavě V. Tato část nese název hospodářská soutěž. Hlava V se dále člení na tři díly. První díl (účast na hospodářské soutěži) se zabývá obecnými otázkami problematiky hospodářské soutěže. Rovněž v této první části najdeme problematiku rozdělení soutěžního práva na právo proti nekalé soutěži a právo proti nedovolenému omezování hospodářského soutěžení. V ustanovení § 41 je uvedeno, že účastníky hospodářské soutěže jsou, *„fyzické a právnické osoby, které se účastní hospodářské soutěže, i když nejsou podnikatelé (dále jen „soutěžitelé“), mají právo svobodně rozvíjet svou hospodářskou činnost v zájmu dosažení*

³ Fiala, F. Kindl, M. Občanský zákoník. Komentář. I. díl, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 5)

⁴ Fiala, F. Kindl, M. Občanský zákoník. Komentář. I. díl, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 5)

⁵ Fiala, F. Kindl, M. Občanský zákoník. Komentář. I. díl, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 3)

*hospodářského prospěchu a sdružovat se k výkonu této činnosti; jsou však povinny dbát závazných pravidel hospodářské soutěže a nesmějí účast v soutěži zneužívat.*⁶ Toto ustanovení znamená, že i osoby mající zákaz podnikání, nebo které nedisponují oprávněním k podnikání, se nekalého soutěžení mohou dopustit a mohou být na základě tohoto zákona postiženy. Následující díl (díl druhý) nese název „nekalá soutěž“. Zde nalezneme výklad toho, co se rozumí pod pojmem nekalá soutěž, deklarace a také, že nekalé soutěžení je zakázáno. Kromě toho obsahuje i vymezení jednotlivých zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže. Poslední díl (třetí) pod názvem „právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži“ se zabývá pasivně legitimovanými osobami a jejich možných nároků vzniklých z nekalosoutěžního jednání včetně úpravy důkazního břemene.

Cílem práva nekalé soutěže je zajistit čistotu soutěžních vztahů a zabránit tak také deformaci těchto soutěžních vztahů mezi konkurenty. V ustanovení obchodního zákoníku se v § 44 dočteme, že *„nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.*“⁷ Stanovení výroku „nekalá soutěž se zakazuje“ má velmi podstatný význam. Díky němu je možno uplatnit sankční prostředky podle § 53 a 54 ObchZ. Soutěžitelem může být jak fyzická, tak právnická osoba, která se účastní hospodářské soutěže. Tato fyzická nebo právnická osoba nemusí být podnikatelem ve smyslu §2 obchodního zákoníku.

Ne vždy se subjekty dotčené nekalosoutěžním jednáním mohou domáhat svých subjektivních práv prostřednictvím svépomoci nebo se pokusit dojít s narušitelem daných práv ke kompromisu nebo k dohodě. Aby byla právní ochrana nekalé soutěže účinná, je podstatné, aby se subjekty dotknuté nekalosoutěžním jednáním měly možnost bránit. K této ochraně slouží právě právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. V obchodním zákoníku najdeme jak hmotněprávní normy upravující problematiku nekalého soutěžení, tak také procesně právní ustanovení, a to v § 53 a § 54 ObchZ. Hmotněprávní regulace jsou obsaženy v § 44 – 52 ObchZ.

V § 53 a § 54 se dočteme, jaké subjekty jsou oprávněny podat žalobu týkající se nekalosoutěžního jednání a jakých nároků se mohou domáhat. V § 53 se uvádí, že *„osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena, se mohou proti rušiteli domáhat, aby se tohoto jednání zdržel a odstranil závadný stav. Dále mohou požadovat přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích, náhradu škody a vydání*

⁶ Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

⁷ Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

bezduvodného obohacení.“⁸ V § 54 odst. 1 zjistíme, že „*právo, aby se rušitel protiprávního jednání zdržel a aby odstranil závadný stav, může mimo případy uvedené v § 48 až 51 uplatnit též právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo spotřebitelů.*“⁹ Na základě zkoumání § 53 ObchZ zjistíme, že dané seřazení právních prostředků ochrany je záměrné. Zdržení se nekalého jednání a odstranění závadného stavu jsou uvedeny jako první z důvodu snahy zničit projevy nekalé soutěže. Tyto nároky nelze uplatňovat v případě, že rušitel se již daného nekalosoutěžního jednání nedopouští a opakování těchto činů v budoucnosti tak nehrozí. Další tři body prostředků ochrany (přiměřené zadostiučinění, náhrada škody, vydání bezduvodného obohacení) mají za úkol odstranit újmu vzniklou z nekalosoutěžního jednání. Tyto prostředky můžeme dále také rozčlenit podle funkcí, které vykonávají.

Funkce zabraňovací – žaloba na zdržení se jednání a žaloba na odstranění závadného stavu. V případě podání takovéto žaloby a jejího úspěchu by tak mělo dojít k přerušení daného nekalosoutěžního jednání a zamezení jeho dalšího pokračování.

Funkce náhradová – máme právo požadovat přiměřené zadostiučinění, náhradu škody, vydání bezduvodného obohacení. Tato funkce je nazývána také funkcí kompenzační.

Výčet těchto nároků je taxativní. To však neznamená, že by nemohla být využita aplikovatelnost jiných právních předpisů zabývajících se rovněž touto problematikou. Takovéto právní předpisy jsou obsaženy zejména v občanském zákoníku, zákoníku trestním, občanském soudním řádu atd.

Záleží jen na svobodném rozhodnutí žalobce, kterými právními prostředky ochrany proti nekalé soutěži se chce bránit a které tak navrhne. Může požadovat po rušiteli některý z nároků uvedený v § 53 ObchZ nebo má možnost žádat několik nároků najednou.

⁸ Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník

⁹ Raban, P. a kol. Obchodní zákoník 2009 – komentář, judikatura. 6. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2009.749 s. ISBN 978-80-7317-081-3 (strana 126)

Tabulka 1.3 Zabraňovací a náhradové funkce

Zabraňovací prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle obchodního zákoníku	Kompenzační prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle obchodního zákoníku
- Žaloba na zdržení se nekalosoutěžního jednání	- žaloba na přiznání přiměřeného zadostiučinění
- žaloba na odstranění nekalosoutěžního stavu	- žaloba na náhradu škody
	- žaloba na vydání bezdůvodného obohacení

Zdroj: Ondřejová, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*.s. 89

Žalobce může uplatňovat také nároky, které je možno dělit podle dvou kritérií, a to dle kritéria majetkové a nemajetkové povahy. Majetkovým kritériem je např. přiměřené zadostiučinění v penězích, vydání bezdůvodného obohacení, náhrada škody. Nemajetkovým kritériem je např. přiměřené zadostiučinění v nepeněžní formě, zdržení se nekalosoutěžního jednání apod.

Tabulka 1.4 Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži mající majetkový a nemajetkový charakter

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle obchodního zákoníku mající nemajetkový charakter	Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži podle obchodního zákoníku mající majetkový charakter
Žaloba na zdržení se nekalosoutěžního jednání	-žaloba na přiznání přiměřeného zadostiučinění v penězích
Žaloba na odstranění nekalosoutěžního stavu	-žaloba na náhradu škody
Žaloba na přiznání přiměřeného zadostiučinění v nepeněžní formě	-žaloba na vydání bezdůvodného obohacení

Zdroj: Ondřejová, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*.s. 90

Nejen pro hospodářskou soutěž, ale i pro běžný život je typické, že se lidé snaží zvítězit prostřednictvím využívání nekalých praktik. Z těchto důvodů poskytuje obchodní zákoník osobám dotčeným takovýmto nepoctivým jednáním možnost využití různých právních prostředků, které slouží k ochraně před nekalosoutěžním chováním. Na základě

výše zmíněného je možno ustanovení obchodního zákoníku upravující tuto problematiku rozdělit na část upravující zákaz nekalosoutěžního jednání (působí preventivně na soutěžní vztahy – generální klauzule) a na část umožňující subjektům, jejichž práva byla nekalým soutěžením dotčena, využít ochranu v podobě nároků dle ustanovení obchodního zákoníku (právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži).

1.1.2 Generální klauzule

V dnešní moderní společnosti jsou lidé stále vynalézavější, a proto není možné problematiku nekalého soutěžení jednoznačně a přísně vymezit. Pro zákonodárce je velmi složité přesně vyjádřit, vysvětlit a odlišit soutěžní chování přijatelné od nežádoucího. Týká se to jak současných, tak i budoucích jednání v rámci hospodářského soutěžení. Taxativní výčet skutkových podstat nemůže být v žádném zákoně natolik obsáhlý, aby vymezil všechny varianty nekalosoutěžního jednání. Z těchto důvodů je právní úprava nekalé soutěže velmi obecná. Zmíněná právní úprava se nazývá generální klauzule proti nekalé soutěži.

V judikatuře České republiky plní generální klauzule hned dvě základní funkce. První se vztahuje k jednotlivým skutkovým podstatám a nazývá se „omezující funkce“. Její hlavní význam spočívá ve stanovení všeobecných podmínek, které musí být splněny současně, aby určité jednání mohlo být za nekalosoutěžní označeno. Druhá funkce bývá označována jako tzv. funkce rozšiřující. Ta znamená, že jsou splněny podmínky nekalosoutěžního jednání, avšak nelze tento případ zařadit pod jednu konkrétní skutkovou podstatu, je zákonem umožněno generální klauzuli použít samostatně.

Generální klauzule je obsažena v obchodním zákoníku § 44 odst. 1. Na základě toho paragrafu se za nekalé soutěžení považuje jednání, které je uskutečňováno v rámci hospodářské soutěže, odporuje dobrým mravům a je schopné způsobit újmu jinému soutěžiteli nebo spotřebiteli. Od 1. 7. 2010 je definice právní úpravy generální klauzule pozměněna. Vyskytují se zde dvě změny. První z nich je, že k jednání, které je uskutečňováno v rámci hospodářské soutěže bylo dodáno, že se může jednat i o jednání v hospodářském styku. Druhá změna se pak týká způsobilosti přivodit újmu, kdy jednání v hospodářské soutěži je způsobilé přivodit újmu soutěžitelům, spotřebitelům a od 1. 7. 2010 i zákazníkům. Zákonodárcem byla tato novelizace provedena z důvodu pokrytí co nejširšího okruhu činností jednotlivých subjektů. Jinak řečeno, dřívější právní úprava se netýkala případů, kdy zákazník nebyl v roli spotřebitele, jednal v rámci podnikatelské činnosti, ale nebyl s prodávajícím subjektem v soutěžním vztahu. Klasickým příkladem je

živnostník, který nakupuje výrobky nutné pro svou podnikatelskou činnost. Aby jednání mohlo být považováno za nekalosoutěžní, je nezbytně nutné splnit tyto tři podmínky generální klauzule kumulativně. *„Význam generálních klauzulí je tedy trojí: jednak určují celkový směr zákona nebo jeho příslušné ucelené části, jednak jsou podpůrným ustanovením všude tam, kde jednotlivá dílčí ustanovení zákona nestačí k postižení některého specifického nepatřičného jednání v hospodářském styku a jednak jsou měřítkem pro posouzení, zda některé jednání, které se jeví jako nenáležitě nebo které lze zdánlivě podřadit pod zvláštní ustanovení zákona, vykazuje všechny ty znaky, které je kvalifikují jako jednání nekalosoutěžní a tudíž podléhající zákazu a dalšímu možnému postihu podle ustanovení o nekalé soutěži.“*¹⁰

A) Jednání v hospodářské soutěži

Pro jednání v hospodářské soutěži je nutné, aby mezi sebou soutěžily minimálně dva subjekty. Tímto jejich vzájemným soupeřením vzniká soutěžní vztah. Problematika soutěžního vztahu je chápána velmi obsáhle. *„V soutěžním vztahu se proto nacházejí nejen obchodníci se shodnými či podobnými výrobky nebo službami, ale i obchodníci s produkty a službami velmi rozdílnými, pokud mezi nimi existují určité substituční možnosti.“*¹¹

Je důležité si uvědomit, že cílem soutěžitele je dostat se na tržní pozici jiného subjektu či ho z trhu dokonce vytlačit. Pokud podle současné judikatury k tomu využije prostředky spočívající např. ve kvalitnější produkci, nižších cenách, kvalitní a efektivní reklamě, lepším poskytování doplňujících služeb apod., nemůže být označeno za nekalosoutěžní, protože není v rozporu s dobrými mravy soutěže.

B) Dobré mravy soutěže

Termín „dobré mravy soutěže“ je málo určitý a přináší s sebou řadu podstatných otázek týkajících se této problematiky. V judikatuře bychom zákonnou definici dobrých mravů soutěže jen velmi těžko hledali. Kdyby zákonodárce konkrétně vymezil pojem dobrých mravů soutěže, zúžil by se rozsah poskytované právní ochrany. Dobré mravy soutěže je nutno odlišit od obecných dobrých mravů. Jednání podle obecných zásad morálky mohou být nezávadná. Na druhou stranu ale mohou být závadná z pohledu dobrých mravů soutěže. Dobré mravy soutěže tak není možno posuzovat podle etiky. Podle prvorepublikové judikatury: *„Jest posuzovati podle konkrétních poměrů, co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže. Měřítkem v podstatě budou mravní*

¹⁰ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 42)

¹¹ Hajn, P. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 329 s. ISBN 80-210-2282-5 (strana 119)

*názory, obyčeje, zvyklosti, usance apod., které zachovávají všichni spravedlivě, poctivě čestně a svědomitě jednající účastníci soutěžního zápasu.*¹² O tom, zda je jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže, rozhoduje soud.

Dle mého názoru by rozhodující soud neměl pouze konstatovat, zda dané konání je či není v rozporu s dobrými mravy soutěže. Měl by také konkrétně uvést, v čem daný rozpor vidí a na základě čeho tak soudí.

C) způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům

Zákon vytvořením výroku způsobilost přivodit újmu má na mysli jak újmu materiální tak také imateriální (např. poškození dobrého jména). Není nutná podmínka vzniku škody. Bohatě stačí, jestliže její vznik pouze hrozí. Právní úprava nekalé soutěže z tohoto pohledu plní funkce preventivní. Nejvyšší soud ČR se k problematice vzniku škody vyjádřil následovně: *„Pro kvalifikaci nekalá soutěž se vyžaduje pouhá způsobilost přivodit újmu soutěžitelům nebo spotřebitelům, není tedy nutný sám vznik újmy. Možnost, že jednomu nebo druhému z uvedených subjektů bude způsobena újma, musí být ovšem možností reálnou, nikoliv vyspekulovanou a velmi nepravděpodobnou.*“¹³ V zákoně není také uvedeno, o jakou výši škody se musí jednat, aby bylo jednání označeno za nekalé. Avšak újma zanedbatelné výše v podstatě újmou není. Otázkou způsobilosti přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům se zabýval i Nejvyšší soud ČR a ve svém výroku potvrzuje výše zmíněnou právní úpravu. *„V nekalé soutěži postačuje, že možnost újmy jinému soutěžiteli hrozí, když způsobilost přivodit újmu není totožná s existencí újmy (srov. § 44 odst. 1 ObchZ). Zákonodárce záměrně užil slova „újma“, čímž neměl na mysli pouze škodu, jak je chápána v § 415 a násl.n OZ. Újma je pojem obsahově širší, neboť zahrnuje nejenom škodu hmotnou, ale i nemateriální, kdy újma na straně soutěžitele může znamenat např. přesun zákazníků, snížení potenciálního zisku apod.*“¹⁴

Podle obchodního zákoníku může být újma způsobena jak soutěžitelům, tak i spotřebitelům. Použitím množného čísla ve slovech soutěžitelům či spotřebitelům není dle mého názoru šťastná volba. V praxi se často vyskytují případy, kdy je poškozen pouze jeden soutěžitel či spotřebitel.

¹² Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (str. 5)

¹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008

¹⁴ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (str. 6)

Ustanovení o generální klauzuli pokračuje v § 44 odst. 2 ObchZ, který uvádí vyčerpávající výčet zvláštních skutkových podstat nekalé soutěže. Ty jsou podrobněji popsány v § 45 až 53 ObchZ. Přesněji se jedná o:

- Klamavou reklamu
- Klamavé označení zboží či služeb
- Vyvolání nebezpečí záměny
- Parazitování na pověsti
- Podplácení
- Zlehčování
- Srovnávací reklama
- Porušování obchodního tajemství
- Ohrožování zdraví nebo životního prostředí

I k této problematice se Nejvyšší soud ČR vyjádřil: „*Vztah generální klauzule s jednotlivými skutkovými podstatami nekalé soutěže je takový, že pokud bude naplněna některá ze zvláštních skutkových podstat, bude mít protiprávní jednání současně znaky generální klauzule; na druhé straně, dojde-li k jednání, které nenaplní znaky některé ze zvlášť upravených skutkových podstat, může se přesto jednat o nekalou soutěž, jestliže nese znaky obecné skutkové podstaty.*“¹⁵

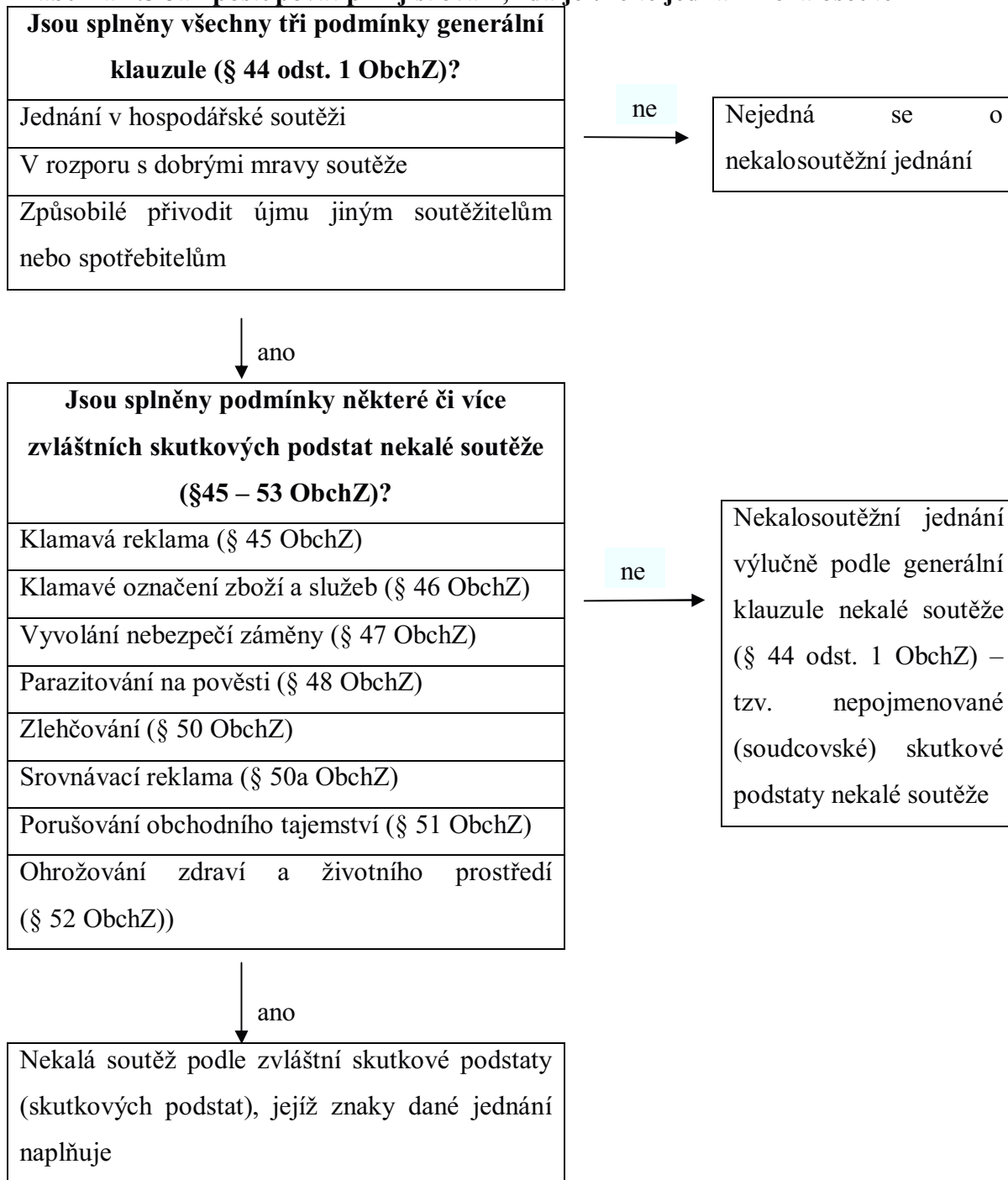
Mezi jednotlivými skutkovými podstatami můžeme rozlišovat tři základní druhy nekalého soutěžení. V prvním případě se jedná o uvádění klamavých údajů – subjekt propaguje sebe nebo svůj výrobek či službu způsobem umožňujícím uvést spotřebitele (veřejnost) v omyl. Druhým typem nekalého soutěžení je zlehčování – snahou subjektu je dosáhnout určité přednosti v boji s konkurencí na základě šíření negativních informací o jiných soutěžitelích s cílem je poškodit. Třetím a zároveň tak posledním druhem nekalého konání je parazitování – subjekt profituje z úspěchů dosažených jiným soutěžitelem

Obecnost generální klauzule má svůj zásadní význam. Pokud by zákonodárcem došlo k úplnému výčtu jednání, které je v hospodářské soutěži zakázané, soutěžitelé by zajisté po určité době objevili způsob, jak zákon obejít a našli by jiné a nové způsoby, jak získat prostřednictvím nekalého jednání konkurenční výhodu oproti svým konkurentům.

V tabulce uvádím postup pro zjištění, zda je určité jednání možno považovat za jednání nekalosoutěžní.

¹⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v rozsudku ze dne 4. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/5005

Tabulka 1.5 Jak postupovat při zjišťování, zda je určité jednání nekalosoutěžní

Zdroj: Ondřejová, D. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. s. 9

Na základě hlubšího zkoumání uvedených skutečností jsem pochopila, že je velmi důležité se na vztah generální klauzule a jednotlivých skutkových podstat nekalé soutěže dívat kumulativně. Nejdříve musí být naplněny všechny zákonem stanovené podmínky generální klauzule aby mohlo být dané jednání označeno za nekalé. Na základě označení konání jako nekalosoutěžního může následně dojít k výběru vhodné skutkové podstaty.

Kromě nekalosoutěžních jednání, která uvádí obchodní zákoník, je možno nalézt i jiná soutěžní jednání, která sice nesplňují hlavní znaky jednotlivých skutkových podstat, ale vyhovují podmínkám uvedeným v generální klauzuli. Proto je můžeme označit jako nakalosoutěžní. Rozhodnutí, zda bude jednání označeno jako nekalá soutěž, je v kompetenci soudu.

1.1.3 Ochrana nekalé soutěže podle občanského zákoníku

Občanský zákoník je rozdělen do dvou dílů. První díl Občanského zákoníku obsahuje sedm částí a tyto části se dále dělí na jednotlivé hlavy. Druhý díl pak tvoří část osmá a devátá, které se následně rovněž dělí na určitý počet hlav.

Občanské právo spadá do kategorie obecného soukromého práva (právo občanské). Z toho vyplývá, že občanské právo je dále možno dělit na zvláštní právo soukromé. Tímto zvláštním právem je obzvlášť právo obchodní, rodinné apod.). Další zvláštní kategorií občanského práva je mezinárodní právo soukromé.

Odborný termín občanské právo je znám po řadu let. Domnívám se ale, že v současné době není příliš výstižný. Dnešní zákonná ustanovení občanského zákoníku postrádají např. úpravu rovnosti před zákonem, bezpečnost poddaných před mocí státu, ujištění osobní svobody apod.

„V současné době je třeba občanským právem rozumět obecné soukromé právo, tedy ono soukromé právo, jež se nevztahuje jen na určité skupiny lidí (například na podnikatele) nebo na určité druhy právních vztahů, ale obecně na všechny soukromoprávní vztahy kterýchkoliv subjektů.“¹⁶ V § 1 odst. 2 ObčZ, který je již několikrát novelizován, ustanovení uvádí, že „občanský zákoník upravuje vztahy, jež označujeme za občanskoprávní, za předpokladu, že je neupravují jiné zákony.“¹⁷ Z výše uvedeného se tedy jedná o komplexní úpravu, kterou je možno použít tehdy, pokud zvláštní právní předpisy týkající se soukromoprávní oblasti neuvádějí jinak.

Subjekt dotčený nekalou soutěží se může svého práva domáhat také podle ustanovení zákoníku občanského. V části a hlavě první občanského zákoníku spadají do této skupiny prostředků ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání institut předběžného zákazu zásahu do pokojného stavu (§5) a institut svépomoci (§ 6). V části šesté, hlavě první občanského zákoníku spadá do této skupiny prostředků ochrany § 418 s názvem „jednání v krajní nouzi

¹⁶ Fiala, J. Kindl M. Občanský zákoník. Komentář. I. Díl, 1.vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana XII)

¹⁷ Fiala, J. Kindl M. Občanský zákoník. Komentář. I. Díl, 1.vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana XII)

a nutné obraně“. Prostředky ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání obsažené v tomto zákoníku nazýváme též mimosoudní prostředky ochrany. „V případě využití těchto mimosoudních prostředků ochrany proti nekalé soutěži však není dotčeno právo poškozeného subjektu obrátit se s ochranou svých nekalou soutěží ohrožených či porušených práv na soud.“¹⁸ Výhodu využití těchto prostředků ochrany můžeme spatřit v tom, že se nemusí čekat na rozhodnutí soudu a ochrana práva dotčeného nekalou soutěží tak může být rychleji provedena.

„Je nutno při vymezení rozsahu a obsahu úpravy občanského práva, potažmo občanského zákoníku, respektovat základní členění právního řádu na právo veřejné a právo soukromé. Odlišení práva veřejného a soukromého – při absenci zákonných kritérií – je úkolem doktríny a právní praxe.“¹⁹

Občanský zákoník je základní právní předpis v oblasti soukromého práva. Jeho soukromoprávní povaha je charakterizována následujícími znaky:

- Osobní svoboda – založena na svobodné vůli účastníka, jeho projevu. Říká, že vše, co není zákonem zakázáno, je dovoleno.
- Účastníci těchto soukromoprávních vztahů disponují svými právy a povinnostmi (způsobilost k právům a povinnostem). Mohou tato svá práva různými úkony nabývat, měnit nebo mohou vyvolat zánik těchto práv.
- Subjekty mají rovné postavení

„Nejfrekventovanější právní nástroj, který používá soukromé právo pro regulaci vztahů subjektů, je soukromoprávní smlouva jako výraz autonomie vůle a rovného postavení jeho účastníků.“²⁰

1.1.4 Ochrana podle občanského soudního řádu

Další ochranou, kterou se subjekt dotčený nekalou soutěží, může domáhat svých práv, jsou prostředky obsažené v občanském soudním řádu. Celá tato oblast se řídí zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Občanský soudní řád je rozdělen do osmi částí. Ve druhé části, v hlavě druhé, která nese název „Předběžná opatření a zajištění důkazu“ nalezneme kromě právní úpravy této

¹⁸ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (str. 145)

¹⁹ Fiala, J. Kindl M. Občanský zákoník. Komentář. I. Díl, 1.vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 3)

²⁰ Fiala, J. Kindl M. Občanský zákoník. Komentář. I. Díl, 1.vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 3)

problematiky v § 75b úpravu povinnosti složení jistiny a možnosti udělení sankcí. Část třetí, hlava čtvrtá obsahuje ustanovení § 155 odst. 4 OSŘ. Zmíněné ustanovení v sobě zahrnuje formulaci „podle okolností případu soud stanoví rozsah, formu a způsob uveřejnění.“ Ve výše uvedené formulaci je tak obsažena povinnost soudu přesněji stanovit okolnosti uveřejnění rozsudku. Rozsah, forma a způsob uveřejnění rozsudku nebudou ve standardizované podobě. Vždy se budou řídit faktory jednotlivých konkrétních případů.

V České republice projednávají a rozhodují spory soudy, pokud tyto nejsou projednávány a rozhodovány jiným orgánem. Dle ustanovení § 9 odst. 1 OSŘ řízení v prvním stupni provádí okresní soudy, není-li zákonem stanoveno jinak. Odstavec 3 následně uvádí, že krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně v případě, že ve sporech vychází z porušení autorského práva a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení získaného na úkor osoby, které svědčí práva na základě ustanovení práva autorského. Dále rozhodují jako soudy prvního stupně v případech ochrany hospodářské soutěže, ve sporech týkajících se ochrany práv porušených či ohrožených nekalým soutěžením a také při porušení nebo ohrožení práva týkajícího se obchodního tajemství. Tyto věci jsou na základě uvážení zákonodárce právně obtížné a pro jejich ojedinělý výskyt jsou proto uloženy do pravomoci krajských soudů.

Dle § 11 OSŘ se řízení koná u soudu věcně a místně příslušného. Jestliže je příslušných několik soudů, může se řízení konat u kteréhokoli z nich.

Do těchto prostředků patří předběžné opatření, uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany a určovací žaloba.

1.2 Veřejnoprávní regulace

Využívání veřejnoprávní regulace je pro subjekty postižené nekalou soutěží výhodné, v některých případech, které se v praxi vyskytují. Škoda, která vznikla postižené osobě, nedosahuje výše přiměřené pro podání žaloby z nekalosoutěžního jednání. Také je možno, že osoba postižená takovýmto jednáním nemá dostatek finančních prostředků pro domáhání se svého práva prostřednictvím soukromoprávních opatření. Pro tyto osoby je tato cesta pro dosažení spravedlnosti méně náročná (není zde povinnost zaplatit soudní nebo správní poplatek a ani se nemusí během soudního řízení dokazovat protiprávní jednání. Konečného výsledku je tak dosaženo rychleji, než při využití prostředků soukromoprávní povahy.

Kromě výhod při řešení této právní problematiky nalezneme také určité nevýhody. Subjekt, jehož práva byla nekalou soutěží dotčena, není při veřejnoprávním řízení jeho účastníkem a ztrácí tak možnost prosadit svá veškerá práva.

„K uplatňování veřejnoprávních předpisů dochází v rámci správního řízení, které může být zahájeno správním orgánem ex officio nebo na základě žádosti podané místně a věcně příslušnému správnímu orgánu (§ 44 a násl. Správního řádu).“²¹

V praxi dochází v převážné míře k využívání veřejnoprávních a soukromoprávních prostředků ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání současně.

1.2.1 Veřejnoprávní regulace dle trestního zákoníku

Trestní právo spadá do kategorie práva veřejného. Poskytuje ochranu právům a oprávněným zájmům fyzických a právnických osob. Dále chrání zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky. Tato ochrana je poskytována proti trestným činům taxativně uvedeným v trestněprávních předpisech.

V minulosti bylo jak v právní teorii, tak také v právní praxi chápání trestu jen jako prostředek ochrany společnosti a k nápravě pachatele. Aktuální trestní zákoník je výsledkem řady novelizací, které většinou reagují zejména na současné potřeby státu. Tyto potřeby bývají vyvolány vývojem kriminality.

Novela trestního zákoníku je založena ne přesvědčení, že ochranu státu, základních lidských práv a svobod, ochranu zdraví a majetku je třeba uskutečňovat prostřednictvím mimotrestních prostředků. Prostředky trestního práva je nutno využít až v krajních případech protiprávního jednání.

Na území České republiky není trestním právem trest chápán jen jako odplata za uskutečněné protiprávní jednání. Ukládání trestů má za cíl dosažení sociální reintegrace pachatelů a zabezpečení přiměřené satisfakce osobám jež, se staly oběťmi trestného činu. Uložení výkonu trestu pachateli nesmí dojít k ponížení jeho lidské důstojnosti.

Trestní právo stanoví, jaké nepříznivé konání je považováno za trestné a nařizuje rovněž tresty za spáchání těchto činů.

V trestním zákoníku jsou obsaženy i podmínky ukládání ochranných opatření. Takovým opatřením může být například ochranné léčení, zabavení věci nebo jiné majetkové hodnoty apod.

²¹ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (strana 178)

Právní úprava trestního zákoníku z roku 1961 byla novelizována dle ustanovení § 421 trestního zákoníku z roku 2009, který nabyl účinnosti 1. ledna 2010. Smyslem novelizace byla snaha zkonkrétnit definici trestného činu. Tento fakt však neznamena, že použití trestního zákoníku z roku 1961 je vyloučeno. Ustanovení „starého“ zákoníku se použije pro případy, které se staly v době jeho účinnosti. Také je možno jej použít tehdy, pokud aplikace tohoto zákona bude mít pro pachatele příznivější dopad.

Skutková podstata nejnovějšího trestního zákoníku je uvedena v ustanovení § 248 odst. 1 tohoto zákoníku. Zákon ve výše jmenovaném paragrafu uvádí, že *kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí klamavé reklamy, klamavého označování zboží a služeb, vyvolání nebezpečí záměny, parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele, podplácení, zlehčování, srovnávací reklamy, porušování obchodního tajemství nebo ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí, a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody.*²²

Podrobněji se trestním zákoníkem budu zabývat v poslední kapitole této diplomové práce, kde budu zároveň porovnávat předcházející a současnou trestněprávní úpravu nekalé soutěže.

1.2.2. Veřejnoprávní regulace dle zvláštních předpisů

Do veřejnoprávní regulace podle zvláštních předpisů řadíme zákon o regulaci reklamy, tiskový zákon, zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zákon na ochranu zvířat proti týrání, zákon o podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl a zákon o ochraně spotřebitele.

Charakteristiku jednotlivých zákonů uvedu v následujícím textu této práce.

Zákon o regulaci reklamy

Dodržování zákona o regulaci reklamy je dozorováno státem. Stát tento dohled provádí prostřednictvím dozorovaných orgánů, které jsou rozděleny podle oblastí, ve kterých vykonávají své svěřené pravomoci. Podle § 2 odst. 1 ZRR je zákonem zakázána reklama např. reklama zboží, služeb, jejichž prodej nebo jiné šíření je v rozporu s právními předpisy. Dále je zakázána reklama, která je založená na podprahovém vnímání (podprahové vnímání znamená, že má vliv na podvědomí osoby, aniž by si toho vlivu

²² Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník

fyzická osoba byla vědoma). Mezi další zakázané reklamy patří rovněž reklama skrytá (u ní je jen těžce stanovitelné, zda se o reklamu jedná či nikoliv. Není totiž jako reklama označena). Takovýchto reklam najdeme v § 2 odst. 1 ZRR mnohem více.

Zákon o regulaci reklamy se vztahuje na subjekty, které reklamu využívají pro zviditelnění své podnikatelské činnosti.

Uveřejněná reklama nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Zde se má na mysli, že nesmí obsahovat prvky diskriminace (rasové, náboženské, diskriminace podle pohlaví, národnostního cítění. Nesmí obsahovat ani další prvky, jako např. pornografie, násilí apod..

Za nedodržení zákonných podmínek ohledně regulace reklamy mohou být subjekty sankciovány. Sankce může být v podobě pořádkové pokuty, dále v podobě nařízení odstranění nebo ukončení reklamy, může se jednat rovněž o zákaz nebo pozastavení šíření nepřipustné srovnávací reklamy nebo nařízení zveřejnění opravného prohlášení k reklamě.

Tiskový zákon

Hlavní účel tiskového zákona nalezneme v tom, že zavedl pravidla pro vydávání periodického tisku odpovídající společenským poměrům. Konkrétní právní úprava této problematiky se nachází v ustanoveních Zákona č. 46//2000 Sb.

Dle ustanovení § 5 tohoto zákona neodpovídá vydavatel za pravdivost údajů obsažených v reklamě a inzerci uveřejněné v nějakém periodiku (tzn., že vydavatel odpovídá za obsah vydávaného tisku. Za pravdivost reklamy případně inzerce odpovídá její zadavatel.)

Regulace vydávání reklamy a inzerce je velice důležitá z důvodu možnosti ovlivňování okolí. Může ovlivnit jak veřejné mínění, tak také politickou situaci v zemi. Důležité je zmínit, že zveřejněné informace zasahují i do životů jednotlivých osob.

Podle § 2 tiskového zákona působí tento na tisk vydávaný a tento na tisk vydávaný a šířený periodicky na území České republiky.

Výkon dohledu nad dodržováním veškerých pravidel uvedených v zákoně náleží krajským úřadům. Ty jsou oprávněny uložit pokuty při zjištění porušení stanovených pravidel.

Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání

Na základě řešení problematiky právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži bude následně rozebrána problematika týkající se dodržování pravidel vysílatelů reklamy a teleshoppingu. Reklamou se rozumí placená forma propagace k podpoře prodeje, nákupu výrobků a služeb, práv, závazků apod. Jedná se o jakékoliv veřejné oznámení. V případě teleshoppingu se jedná o přímou nabídku nějakého zboží, nemovitého majetku, práv, služeb, která je šířena prostřednictvím televizního nebo rozhlasového vysílání.

Zákon nařizuje provozovatelům nezařazovat vysílání takové reklamy nebo teleshoppingu, které může vážně ohrozit morálku, zájmy spotřebitele nebo také může ohrozit ochranu zdraví. Dále se zakazuje reklama a teleshopping ohrožující bezpečnost nebo životní prostředí. Reklamy, které jsou určeny dětem, nebo v nich děti přímo vystupují, nesmí ohrozit jejich fyzický, psychický a mravní vývoj. Zákonem je také zakázána reklama propagující tabákové výrobky, léčivé přípravky a prostředky, které jsou vydávány pouze na lékařský předpis a mnoho dalších.

Jiná povinnost uložená provozovatelům rozhlasového a televizního vysílání je povinnost zvukově, obrazově nebo zvukově-obrazově rozlišit reklamu a teleshopping od ostatních vysílacích programů.

Za pravdivost údajů zahrnutých do reklamy či teleshoppingu je odpovědný zadavatel. Pokud není možno zadavatele zjistit, odpovědnost padá na provozovatele.

Orgánem vykonávajícím dohled nad dodržováním tohoto zákona je Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Ta je ze zákona oprávněna udělit pokutu či uložit opatření k nápravě.

Zákon na ochranu zvířat proti týrání

Ve výše jmenovaném zákoně se zakazují veškeré formy propagace týrání zvířat. Dohled spadá do kompetencí orgánů veterinární správy, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, úředním orgánům státní správy, ministerstvu vnitra apod.

Zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání byl novelizován zákonem č. 312/2008 Sb.. Tento novelizovaný zákon byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 21. srpna 2008 a účinnosti nabyl dne 1. října 2008. Obsahuje řadu změn podle poznatků z praxe.

Hlavní změna je obsažena v § 4, kde je rozšířen pojem týrání zvířat. Zmíněná změna uvádí, že týráním je i jiné jednání způsobující utrpení zvířete. Další úprava obsažená v §5b odst. 2 se týká ochrany zvířat v souvislosti s porážením nebo utrácením nemocných, zraněných i vyčerpaných zvířat. Úprava byla provedena rovněž v oblasti zvířat volně

žijících či pokusných, ochrany zvířat v zájmových chovech. V následujících letech se očekává vydání několika prováděcích vyhlášek. Budou se týkat ochrany chovných handicapovaných zvířat, stanoví druhy zvířat potřebující zvláštní péči apod..

Zákon o podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl

V § 5 nalezneme ustanovení stanovující pravidla pro reklamu při audiovizuálním představení. Na základě zmíněného ustanovení je pořadatel povinen odlišit reklamu od audiovizuálního představení a jako reklamu ji označit.

Výrobce audiovizuálního díla je veden v evidenci ministerstva kultury. Evidence těchto osob je informačním systémem dle zvláštního zákona.

Krajské úřady se zabývají dohledy nad dodržováním těchto podmínek.

Zákon o ochraně spotřebitele

V tomto zákoně je významná úprava nekalých obchodních praktik (§ 4 až 5a ZOS). Tato právní regulace dopadá na vztahy podnikatel – spotřebitel. Nekalých obchodních praktik se tak může dopustit osoba podnikatele, jeho zaměstnanec popřípadě odpovědný zástupce. Aby jednání bylo považováno za nekalou obchodní praktiku, musí být splněny současně dvě podmínky:

- Jednání musí být v rozporu s požadavky týkajícími se odborné péče
- jednání je schopné ovlivnit rozhodnutí spotřebitele do takové míry, že může učinit rozhodnutí, které by za jiných okolností neučinil

V § 5 písmena a) až e) jsou uvedena jednání dělající z obchodní praktiky klamavé. Za klamavou praktiku se v rámci tohoto zákona považuje např. užití nepravdivého údaje nebo prodej výrobků či služeb, které porušují určitá práva duševního vlastnictví.

Vedle klamavých praktik se vyskytují i praktiky agresivní. Za takové je možno považovat ty praktiky, které např. vytváří dojem, že zákazník nemůže z provozovny odejít, aniž by došlo k uzavření smlouvy. Dále do této skupiny patří praktiky nabádající děti, aby si koupily nabízený statek či službu, nebo aby k této koupi přiměly své rodiče. Následnou agresivní praktikou je činění nevyžádaných nabídek spotřebiteli prostřednictvím telefonu, faxu, e-mailu a jiných prostředků umožňujících přenos na dálku.

Česká obchodní inspekce je pověřena dohledem nad dodržováním zákazu nekalého soutěžení (dle ustanovení § 23 odst. 1 ZOS). Rovněž zákon o ochraně spotřebitele určuje k provádění dohledu další speciální orgány. Pověření těchto orgánů je závislé na úseku, na

němž dohled vykonávají (na úseku zemědělských, potravinářských a tabákových výrobků je dohledem pověřena Státní zemědělská a potravinářská inspekce).

Nekalosoutěžní jednání je správní delikt a subjektu porušujícímu zákaz využívání nekalého soutěžení může být uložena pokuta do výše 5 000 000 Kč.

2. Ekonomické a právní důsledky nekalé soutěže

Subjekty, které využívají při své podnikatelské činnosti nekalého jednání musí počítat s tím, že za takovéto konání budou muset nést důsledky. Tyto důsledky z nekalého soutěžení je možno rozdělit na ekonomické a právní. Podrobněji se budu jednotlivými důsledky zabývat níže v následujících subkapitolách.

2.1 Ekonomické důsledky

Ekonomické důsledky nekalého soutěžení lze rozdělit podle mikroekonomického a makroekonomického hlediska.

2.1.1 Makroekonomické hledisko

Makroekonomie se zabývá zkoumáním ekonomiky jako celku. Domnívám se, že veřejné zakázky jsou asi hlavní přímou linkou mezi nekalosoutěžním jednáním a makroekonomikou. Z jejího pohledu je možno za důsledky nekalého soutěžení označit například tyto:

- neefektivní využívání a plýtvání majetkem státu – subjekty využívající nekalého soutěžení pro dosažení svého prospěchu neberou ohledy na potřeby jiných a často tak dochází právě k neefektivnímu využívání a plýtvání majetkem státu
- vzrůstající náklady spojené se sníženou kvalitou dodávaných produktů a služeb (neboť soutěž nevyhraje ten nejlepší). Tyto zvýšené náklady se projeví díky většímu počtu nutných oprav a nedodržení termínů
- zvyšování státních výdajů – jestliže pominu hledisko neefektivního vynakládání státních finančních prostředků, tak dalšími náklady jsou opatření proti boji s nekalým soutěžením. Uplatňování nejrůznějších opatření obyvatelé státu totiž očekávají. Implementace nejrůznějších legislativních opatření a následné zajištění dodržování těchto opatření zemi stojí peníze.
- snižování státních příjmů – stát přichází o peníze zejména z oblasti daní. Daně podnikatelů a právnických osob bývají mnohdy tzv. optimalizovány, přičemž stát na základě těchto optimalizací přichází o svůj příjem.
- nárůst chudoby – nejvíce se projevuje v rozvojových zemích nebo zemích s nízkým hospodářským potenciálem. Na základě využívání nekalosoutěžních praktik (např. zejména v důsledku úplatkářství) může docházet ke zvyšování

chudoby a vést tak k celkové zaostalosti země. Díky výše zmíněnému podplácení dochází např. k odlivu kapitálu do zahraničí. Tento odliv kapitálu znamená růst zadlužení země a následně také kulturní a sociální úpadek daného státu.

- nedůvěra zahraničních investorů, pokud se nekalosoutěžnímu jednání v Česku sami nepřizpůsobí, což se bohužel často děje
- deformace legislativního procesu

Z krátkodobého pohledu nebude mít právní úprava nekalé soutěže vliv na makroekonomickou situaci ve státě, neboť jeden výrobce v zemi nahradí druhého, nebo převezme zaměstnance druhého. Z dlouhodobého hlediska, nebude-li existovat vymahatelnost soutěže, pak podnikatelé přestanou vynakládat a investovat finanční prostředky do vývoje, reklamy a samotného prodeje výrobků z důvodů nezabezpečení jejich investic. To bude mít za následek pokles agregátní poptávky a v návaznosti na to klesne rovněž i HDP.

2.1.2 Mikroekonomické hledisko

Z mikroekonomického hlediska lze za důsledky nekalosoutěžního jednání považovat zejména:

- snížení zisků poškozené osoby a zvýšení zisků pro subjekt využívající nekalosoutěžních praktik. Snaha získat co nejvyšší zisk je obsažena v definici podnikání na základě ustanovení Obchodního zákoníku. Díky vyšším ziskům může podnik nakoupit moderní technologie, stroje, kvalitnější materiál. Zároveň může zvýšit platy svým zaměstnancům a tím je motivovat k lepším výkonům,
- ztrátu postavení na trhu – jestliže dojde k odchodu zákazníků, společnost má nižší zisky, začíná omezovat produkci a snižuje se tak její dosavadní pozice na trhu,
- odchod klientů ke konkurenci - odlákat spotřebitele ke konkurenci jde pomocí nejrůznějších metod. Podnikatelé k tomu využívají např. nižší ceny, slevy, kvalitnější produkty a doprovodné služby apod. V praxi se však setkáváme také s praktikami nelegálními, jejichž cílem je přechod klienta ke konkurentovi.

- poškození obchodní firmy podnikajícího subjektu – každý majitel firmy by si jistě přál, aby právě jeho podnik byl ten, jehož jméno se vybaví co největšímu počtu lidí.

Uvedené důsledky spolu souvisí a vzájemně se prolínají. Jestliže dojde ke ztrátě důvěryhodnosti firmy na základě využití nekalých praktik konkurující firmou, firma takto poškozená ztrácí své zákazníky a tím se jí snižují zisky a zároveň se snižuje i její postavení na trhu.

Ekonomickým důsledkem nekalého soutěžení je i výskyt externalit a jejich dopad na životní prostředí. Externalitou chápáme situaci, kdy činnost jedné firmy či osoby má vliv na jinou firmu nebo osobu, za kterou firma neúčastníci se činnosti nemusí platit. Externality mohou být jak negativní, tak také pozitivní. Řada firem zatěžuje životní prostředí tzv. negativními externalitami. Vypouští do přírody škodlivé látky v rozporu se zákonem, aby tak získaly hospodářskou výhodu. V následujícím textu se zaměřím právě na negativní externality, jakožto výsledek užívání nekalých soutěžních praktik. Externality jsou považovány za jednu z několika mikroekonomických příčin tržního selhání dané ekonomiky. Objevují se v situacích, kdy trhem nedochází k vnímání vedlejších faktorů výroby či spotřeby.

Činnosti firem ve smyslu výroby, ale rovněž i spotřeba vyrobených statků jakožto reakce na hospodářskou činnost podniků, jsou spojeny s dopadem na životní prostředí. Aktivita ovlivňující životní prostředí se tedy netýká jen podniků průmyslové nebo zemědělské výroby, ale týká se celkové činnosti člověka.

Klasickým příkladem negativní externality je znečištění ovzduší díky oxidu siřičitému, vypouštění odpadních vod nebo látek zdraví škodlivých do řek. Tyto negativní externality mají za následek vznik různých onemocnění či škod na majetku. V přírodě nalezneme množství statků, které patří nám všem a nemusíme za jejich užívání platit. Takovýmto volným statkem je např. čistá voda. Firmy zabývající se chemickou výrobou vypouštějí nejrůznější škodlivé látky do této vody patřící každému člověku. Je na místě si tedy položit otázku, proč by firmy neměly platit za používání čisté vody jako v případě placení výrobních faktorů v podobě kapitálu, práce apod. Tímto poplatkem by se mohlo docílit snížení míry znečišťování životního prostředí. Rozvoj chemického průmyslu a škody, které s jeho rozvojem souvisí a jsou příčinou ekologických problémů, jsou středem pozornosti všech států světa. Mezi ekologické hrozby patří i průmyslová hnojiva. Dusičnany sice na jedné straně pomohly zvýšit výrobu potravin, na straně druhé však znečišťují jezera, řeky a prosakují až do spodních vod.

V případě životního prostředí je velmi důležitá a potřebná regulace a provádění dohledu ze strany státu. Podle mého názoru by podniky byly ochotny snížit míru znečištění ovzduší i řek, ale pouze v případě, že by tímto zamezily poškozování vlastního zařízení. V současné době dochází při výrobě stále častěji ke vzniku škodlivých látek. Stát by se měl zaměřit na provádění dohledu takových externalit, které se týkají znečišťování vody a vzduchu, nebezpečných odpadů, povrchové těžby, radioaktivních látek apod. Pokud by k regulování znečištění nedocházelo, s problémy by se potýkaly nejenom firmy, ale i jejich zaměstnanci a lidé žijící v okolí. Opatření pro eliminaci škodlivých dopadů na životní prostředí jsou následující:

- Ukládání pokut a vymáhání poplatků
- Vydávání závazných předpisů a nařízení
- Poskytování dotací na snížení negativních externalit
- Vymezení majetkových práv z důvodu negativních externalit

2.2 Právní důsledky

Právními důsledky nekalého soutěžení jsou všechny možné prostředky ochrany, které mohou osoby, jejichž práva byla nekalosoutěžním konáním dotknuta, použít a domáhat se tímto ochrany proti takovému jednání. I právní důsledky nekalé soutěže je možno dělit dle ustanovení obchodního, občanského zákoníku.

2.2.1 Podle obchodního zákoníku

Obchodní zákoník působí v oblasti soukromého práva. Na základě ustanovení obchodního zákoníku je možno ukládat sankce ve formě civilních opatření. V § 53 ObchZ je obsažena právní úprava prostředků ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání, které osoba, jejíž práva byla takovým jednáním ohrožena, může využít pro ochranu těchto práv. Subjekty dotknuté nekalým soutěžením mohou k ochraně svých práv využít dvou základních způsobů, a to pomocí žalob v civilním konání či přímo u zodpovědné osoby bez pomoci zásahu státních orgánů. Právní důsledky dle obchodního zákoníku jsou následující.

Klamavá reklama

Reklama je neosobní forma prezentace výrobku či služby. K prezentaci reklamy je využíváno komunikačních médií. Cílem reklamy je zaujmout potenciálního zákazníka, dostat se do jeho podvědomí a vyvolat zájem daný statek či službu vlastnit.

Obchodní zákoník v § 45 uvádí, že za klamavou reklamu je považována taková reklama, v níž šíření údajů o vlastním nebo cizím zboží nebo službě je schopno vyvolat mylnou představu o těchto produktech.

Termín „šíření údajů“ znamená sdělit mluveným nebo psaným slovem, tiskem, fotografií, televizním vysíláním apod. informace zákazníkovi či veřejnosti. Další termín údaj znamená pro účely tohoto zákona *„uvedení určité skutečnosti, a to jakýmkoli objektivně seznatelným způsobem: slovy, čísly (např. údaj o množství nebo o ceně), písmen, ale i obrazem (např. obrázkem slunečnice na reklamně propagující potravinářský výrobek) apod.“*²³ Zákon rovněž požaduje, aby se údaje vztahovaly přímo k danému podniku nebo jeho výrobkům či službám. Je ovšem důležité si uvědomit, že i klamavé údaje mohou být pravdivé. Skutečnost, že se stanou klamavými, může vzniknout vzhledem k okolnostem a jejich použití. Pravdivé údaje mohou být naformulovány tak, že v klientovi vzbuzují dojem výhodné nabídky. Typickým příkladem je uvádění cen včetně sazby DPH. Zákazník tak může nabýt domněnku, že je mu nabízeno něco výjimečného a tento „pozitivní“ dojem ho donutí ke koupi. Klíčový význam je tedy celkový dojem reklamy.

Podle směrnice č. 114/2006 ES je klamavá reklama taková, která svým zveřejněním je schopna oklamat osoby, kterým je určena, a která může ovlivnit ekonomické rozhodování těchto osob či dokonce může poškodit spotřebitele. Tato definice reklamy podle směrnice je úsporná. Je postavena na základním cíli a tím je podpora odbytu výrobků a služeb, nemovitostí apod.

Klamavé označení zboží a služeb

Klamavé označení zboží nebo služby znamená, že toto označení může vyvolat mylnou představu o původu a vlastnostech zboží (např. že zboží pochází od určitého výrobce, z určitého státu nebo oblasti, popřípadě že má nějaké specifické vlastnosti). Deliktu se může dopustit nejen výrobce, který zboží klamavě označí, ale rovněž např. obchodník prodávající dále zboží takto označené.

Dojde-li k situaci, že označení zboží vyvolá mylnou představu o jeho původu (např. že pochází od jiného výrobce), dojde k souběhu s parazitováním na pověsti podle § 48 ObchZ. Výše uvedené však není pravidlem.

„Rozdílně od klamavé reklamy není u klamavého označení zboží vyžadováno, aby bylo způsobilé zjednat soutěžiteli přednost v hospodářské soutěži. Intenzita klamavosti však

²³ Eliáš, K Bejček, J Hajn, P Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 315)

*musí být natolik výrazná, aby ohrozila soutěžitele nebo spotřebitele tak, že jim je klamavé označení s to přivodit újmu (§ 44 odst. 1 ObchZ.).*²⁴ Klamavé označení tak nemusí být šířeno. Postačí, že se používá.

Hlavní význam této právní ochrany spočívá v ochraně spotřebitelů před koupí statků nebo služeb, které nemají kvalitu a vlastnosti, jež si na základě klamavé reklamy myslí, že mají.

*„Nekalosoutěžní jednání v této oblasti se prolíná úzce se zvláštními předpisy určenými k průmyslověprávní ochraně jednotlivých právem chráněných statků, ať jde o ochranu označení původu, či ochranné známky atd. Postižený subjekt se může domáhat ochrany podle okolností případu současně jak podle předpisů o nekalé soutěži, tak podle předpisu zvláštního.“*²⁵

Z důvodu zvyšujícího se počtu obětí tzv. katalogových podvodů platí, že v případě *„inzerce v rámci podnikatelské činnosti a pro účely hospodářského styku, která nabízí registraci v katalozích jako jsou zejména telefonní a jiné seznamy, prostřednictvím platebního formuláře, složenky, faktury, nabídky opravy nebo jiným podobným způsobem, musí obsahovat jednoznačně a zřetelně vyjádřenou informaci, že tato inzerce je výlučně nabídkou na uzavření smlouvy. To platí přiměřeně i pro přímou nabídku takové registrace.“*²⁶ Tato podmínka je v zákoně stanovena proto, že mnohdy podnikatelé uvádí hromadně hospodářské subjekty v omyl. Jde o případy, ve kterých mezi hospodářskými subjekty není soutěžní vztah. Jako příklad lze uvést situaci, kdy zákazník podepíše smlouvu v nějakém katalogu a domnívá se, že se zde pouze registruje k odběru například newsletteru. Ve skutečnosti ale podepíše smlouvu, kterou by za normálních okolností nikdy nepodepsal.

Vyvolání nebezpečí záměny

Právní úprava týkající se problematiky vyvolání nebezpečí záměny je velmi přísná. Je to z důvodu, že ke skutečnému vyvolání záměny nemusí fakticky dojít. Postačí pouze způsobilost k tomu. § 47 obsahuje celkem tři dílčí skutkové podstaty. *„Za prvé jde o užití obchodní firmy, názvu či jména nebo zvláštního označení podniku užívaných již po právu*

²⁴ Eliáš, K Bejček, J Hajn, P Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 320)

²⁵ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 68)

²⁶ ŠACHTA & PARTNERS, v. o. s. Novela obchodního zákoníku v oblasti práva nekalé soutěže. Dostupné z <http://www.jurista.cz/pravo-127/novela-obchodniho-zakoniku-v-oblasti-prava-nekale-souteze.html> [citováno 2011-02-21]

*jiným soutěžitelem. Za druhé jde o ochranu podnikových značek a příznačných materiálů podniku. Třetí dílčí skutková podstata chrání před napodobením cizí výrobky a výkony.*²⁷

Struktura § 47 je konstruována tak, aby nedocházelo ke klamání veřejnosti a chránění soutěžitele.

Aby mohlo skutečné vyvolání nebezpečí záměny nastat, je důležité, aby existoval soutěžní vztah, *„zejména v tom smyslu, že musí být splněna podmínka existence relevantního trhu,*²⁸ a na tomto trhu musí vystupovat oba soutěžitelé.

Zaměnitelnost musí být, stejně jako ostatní ustanovení v této oblasti, objektivní.

Parazitování na pověsti

Ustanovení § 48 ObchZ se vztahuje nejen na dobrou pověst, ale chrání jakoukoliv pověst soutěžitele na trhu (např. image). Zákon taxativně uvádí, že se jedná o pověst výrobků, služeb nebo o pověst soutěžitelova podniku. Při zamyšlení se nad tímto ustanovením dojdeme k závěru, že takovýto přesný výčet má řadu nevýhod. Do ochrany tak není možno zahrnout ostatní pověsti (např. výkony nemající povahu služeb nebo pověst samotné osoby soutěžitele. *„Předmětem ochrany je existující pověst soutěžitele. Platí tedy (jak před časem připomněl jedním ze svých bonmotů P. Hajn), chce-li se někdo domáhat ochrany své pověsti před nekalou soutěží, musí především nějakou pověst mít.*²⁹

Příkladem pro vysvětlení dané problematiky může být případ *„prodává-li někdo např. limonády pod značkou Toyota, parazituje na pověsti světově proslulé automobilky, a pro tento závěr není rozhodující, že ona sama není výrobcem nápojů.*³⁰

Z praxe je známo, že je možno parazitovat na pověsti výrobků či služeb prostřednictvím úpravy propagačních (reklamních) materiálů.

Aby využívání cizí pověsti pro svůj vlastní prospěch mohlo být postižitelné na základě toho ustanovení, musí být úmyslné. Úmysl spočívá v získání výhody, prospěchu díky využívání cizí pověsti pro vlastní nebo cizí podnik, ale pouze v případě prospěchu, kterého by jiným způsobem nedosáhl. Není však nutno, aby výhoda skutečně vznikla.

Subjekt využívající parazitování a osoba, na jejíž pověsti je parazitováno, spolu nemusí být v přímém soutěžním vztahu. Důležité je, aby každý z těchto dvou osob byl

²⁷ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 320)

²⁸ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 320)

²⁹ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 329)

³⁰ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 330)

soutěžitelem dle § 41 ObchZ. Problém nastává v situaci, kdy dochází k parazitování na pověsti osoby, která není soutěžitelem. V těchto případech je nutno se řídit převážně dle ustanovení § 13, § 15 a § 19b odst. 3 ObčZ.

Pro vyčerpávající rozbor tohoto ustanovení uvádím příklad z judikatury. „*Je v rozporu s dobrými mravy soutěže a jednáním nekalé soutěže podle § 48 ObchZ (parazitováním na pověsti), pokud nabídkový dopis (náborový leták) obsahuje odkaz na činnost a postavení osob podepsaných na letáku u jiného soutěžitele s cílem zdůraznění návaznosti na svou předchozí činnost, získané zkušenosti i určitou kvalitu poskytovaných služeb, jež však byly předtím spojeny s osobou druhého soutěžitele, vytvořit výhodnější podmínky pro počátek podnikání nově zakládaného soutěžitele.*“³¹

Podplácení

Přestože je podplácení koncipováno jako civilněprávní delikt, má velice blízko také k trestněprávní úpravě.

Je nutno rozlišit podplácení v rámci ustanovení o nekalé soutěži a v rámci trestného činu (§ 161 TrZ). To ale neznamená, že za jistých okolností nemůže být podplácení v rámci nekalosoutěžního jednání hodnoceno zároveň i jako trestný čin podplácení. Hlavní rozdíly v pojetí podplácení těchto dvou zmíněných zákoníků je trojí. V první řadě obchodní zákoník chrání soutěžní vztahy před jejich možnou deformací. Druhý rozdíl je ten, že v případě trestného činu může být pachatelem jakákoliv fyzická osoba, kdežto při nekalosoutěžním jednání lze uložit sankci i osobě právnické. Poslední rozdíl spočívá v jaké rovině jsou postihy řešeny. Při nekalé soutěži se subjekty postihují v rovině soukromoprávní. Naopak při spáchání trestného činu jsou stíhány veřejnoprávními orgány.

„*Nekalosoutěžního podplácení se dopustí každý soutěžitel, který nabídne nebo poskytne jakýkoli prospěch osobě, která je v určitém poměru k jinému soutěžiteli za účelem získání přednosti na úkor jiných soutěžitelů pro sebe nebo pro jiného soutěžitele. V této souvislosti se mluví o aktivním podplácení.*“³²

Podplatit můžeme přímo nebo nepřímo. Nepřímo může být úplatek nabídnut prostřednictvím třetího subjektu (soutěžitele či nesoutěžitele). Prostřednictvím nepřímé cesty může být úplatek nabídnut i způsobem, že osoba mající z něj prospěch nebude přímo soutěžitel, ale osoba jemu blízká (např. manželka, dcera apod.). Jelikož zákon neuvádí

³¹ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 81)

³² Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 332)

přímo podmínku, že úplatek má být poskytnut osobě blízké či tomu, kdo je vážně podplácen, „je zde určitý prostor pro výklad nepřímého podplácení nejen ve vazbě na definici blízkých osob v § 116 ObčZ, ale i se zřetelem na skutečné osobní vztahy (prospěch může získat např. i mimomanželský partner podpláceného).“³³

Úplatkem nemusí být ve všech případech pouze finanční prospěch. Může se jednat i o tzv. nemajetkový prospěch, kterým je např. získání společenské výhody, členství v prestižním klubu, prostřednictvím úplatku dostat dítě na vysokou školu apod. Veškeré dárky však za formu podplácení považovat nelze (kalendáře, diáře, reklamní propisky). Zde tak mají zásadní význam obchodní obyčeje a zvyklosti. Hlavním úmyslem podplácení je získat neoprávněnou výhodu v hospodářské soutěži na úkor ostatních soutěžitelů. „Úplatek má podplácenou osobu motivovat k nekalému jednání: nekalostí třeba rozumět jakýkoli projev neloajality vůči tomu soutěžiteli, k němuž je tato osoba v zaměstnaneckém nebo jiném obdobném poměru.“³⁴

Nabízí se otázka, zda se jedná o podplácení, je-li poskytnuto až po získaném prospěchu. Pro stanovení závěru bude nutno se řídit konkrétními okolnostmi a kladný závěr stanovit pouze v případě, že se zjistí a zároveň prokáže, že výhoda byla poskytnuta z důvodu očekávání ocenění.

Zlehčování

Zlehčování se v praxi často prolíná s ostatními skutkovými podstatami nekalého soutěžení. Jedná se například o obchodní pověst soutěžitele, výrobky, výkony nebo o kombinace těchto zmíněných prvků.

Smyslem zlehčování je získat nějaký zisk v hospodářské soutěži. Právní úprava zlehčování je obsažena v § 50 ObchZ. Ustanovení tohoto paragrafu uvádí, že se soutěžícímu subjektu zakazuje uvádění nebo šíření nepravdivých, ale i pravdivých údajů o druhém soutěžiteli, pokud jsou tyto informace schopny přivodit mu újmu. Musí se jednat o údaje, v nichž je přímo uvedeno jméno soutěžitele nebo jeho označení v takovém smyslu, že většina klientely je schopna poznat, o jakou osobu se jedná.

„Újma, která dotčenému soutěžiteli hrozí, musí být způsobila projevem se v soutěžním postavení soutěžitele, o němž jsou závadné údaje uváděny či rozšiřovány. Nevyžaduje se

³³ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 332)

³⁴ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 334)

*však, aby tato újma také nastala; nevyžaduje se ani to, aby nekalý soutěžitel získal na úkor dotčené osoby sám nějakou soutěžní výhodu.*³⁵

V ustanovení § 50 odst. 2 je uvedeno, že *„k reprobaci nestačí jako v případě nepravdivých údajů pouhé uvádění, je třeba je zároveň i rozšiřovat.*³⁶

Podle NS ČS 29 Odo 106/2001 (PR 18/2004): *„Pokud soutěžitel v hospodářské soutěži zveřejní informaci o výši splatných, leč dosud neuhrazených závazků svých dlužníků, pak se za předpokladu, že jde o informaci pravdivou a že její zveřejnění směřuje k vymáhání dluhu, o nekalou soutěž ve formě zlehčování nejedná.*³⁷

Porušení obchodního tajemství

Předmětem ochrany obchodního tajemství v převážné většině případů nejsou výrobky chráněné průmyslovými právy.

Stejně jako v případě skutkové podstaty podplácení i zde platí, že delikventem může být i jiná osoba než osoba soutěžícího subjektu dle ustanovení § 41 ObchZ. Porušení obchodního tajemství se tedy může dopustit řada osob. Může se jednat o zaměstnance, osoby pracující na základě uzavřených dohod mimo pracovní poměr, osoby v soukromoprávním (auditor, právní poradce) a veřejnoprávním (správce konkursní podstaty, znalec apod.) vztahu k soutěžícímu.

*„Jednání, jímž může k porušení obchodního tajemství dojít, je formulováno velmi široce; jako ve většině případů nekalosoutěžních deliktů se ani zde nevyžaduje, aby šlo o jednání zaviněné.*³⁸

Aby mohlo dojít k postihu jednání podle ustanovení § 51 je nutné, aby bylo obchodní tajemství třetí osobě jednajícím neoprávněně sděleno či zpřístupněno. K tomuto neoprávněnému sdělení může dojít na základě aktivního nebo pasivního jednání. V případě pasivního jednání může jít například o opomenutí (jednající osoba utajované dokumenty dostatečně nezabezpečí a třetí osoba tak může k danému obchodnímu tajemství získat přístup.

³⁵ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 337)

³⁶ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 88)

³⁷ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 92)

³⁸ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 338)

Zákon uvádí, že podmínkou pro naplnění skutkové podstaty nemusí být úmysl jako v ostatních případech. Postačí pouze nedbalost. Není ani rozhodující, zda došlo k vyzrazení obchodního tajemství za úplatu.

Namísto je zmínit, že existuje rozdíl mezi obchodním tajemstvím a tajemstvím hospodářským. Hospodářské tajemství je předmětem ochrany dle ustanovení trestního zákona. „*Komentář k trestnímu zákonu proto výslovně upozorňuje na to, že ochrana obchodního tajemství není předmětem trestněprávní úpravy ochrany hospodářského tajemství, jež má své specifické kvalifikační znaky.*“³⁹ Pod pojmem „hospodářské tajemství“ zákon rozumí veškeré činnosti, jež jsou důležité pro samotnou hospodářskou činnost (patří sem i obchodní tajemství). „*Rozhodujícím kritériem je však utajenost v obecném zájmu před nepovolanou osobu, kdežto povinnost utajování obchodního tajemství je dána především s soukromém zájmu.*“⁴⁰

Ohrožování zdraví a životního prostředí

Ustanovení § 52 ObchZ stanoví, že „*ohrožování zdraví a životního prostředí je jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobky nebo provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví anebo životního prostředí chráněné zákonem, aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů.*“⁴¹

Ohrožování zdraví a životního prostředí je definováno jako ohrožovací delikt tzn., že výrobky nebo činnosti mohou objektivně zkreslit soutěž a poškodit tím zákonem sledovaný objekt ochrany. Není tedy žádoucí, aby k porušení chráněných zájmů fakticky došlo.

Zdržovací žaloba

Teorie řadí nárok na zdržení se jednání mezi právní prostředky ochrany, jejichž cílem je v první řadě zabránit vzniku a probíhání nekalého jednání. Podává se pro případ, že protiprávní jednání ještě nevyvolalo škodlivé následky, ale z důvodu výskytu a trvání tohoto jednání trvá nadále i nebezpečí vzniku jeho nežádoucích následků. Žalobu na

³⁹ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 103)

⁴⁰ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 103)

⁴¹ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 104)

zdržení se nekalosoutěžního jednání mohou podat osoby, jejichž právo bylo nekalou soutěží dotknuto. Tato žaloba se nazývá též zápůrčí nebo negatorní. Žádáme tímto, aby soud uložil porušiteli povinnost zdržet se určitého nepříznivého chování. Tento nárok na zdržení se jednání řadíme mezi prostředky, které mají úlohu zabránit probíhání nekalého soutěžení. V podstatě se jedná o preventivní opatření, které směřuje do budoucnosti. Zmíněný nárok nemůže být uplatněn v případech, které již skončily a jejichž opakování v budoucnosti nehrozí. Jak je ze znění zákona patrné, žaloba by měla směřovat proti konkrétnímu jednání a konkrétní osobě, které byly podnětem k podání nároku. „*Uvedené je plně v souladu s následujícím rozhodnutím vrchního soudu v Praze: Příkaz zdržet se určitého jednání zlehčování, resp. obecně určitého nekalosoutěžního jednání, v sobě obsahuje určení, že dané jednání je jednáním nekalosoutěžním a příkaz zdržet se jej, směřující do budoucnosti. Proto musí být splněn předpoklad, že by k takovému jednání v budoucnosti jinak došlo nebo zřejmě mohlo dojít. To je v případě, že jde o soustavné jednání, jehož další trvání hrozí, ale také v případě, že jednání nekalé soutěže podle okolností a stavu věci v době rozhodování hrozí, tj. je důvodná obava, že k němu dojde, i když nepůjde o soustavné jednání. Hrozba nekalosoutěžního jednání musí dostatečně vyplývat z okolností případu, resp. musí být dostatečně osvědčena.*“⁴²

Uskutečnění tohoto nároku se provádí prostřednictvím podání zápůrčí žaloby u soudu. Podáním této žaloby se žalobce u soudu domáhá zdržení se nekalého jednání ze strany narušitele. Jestliže se rozhodneme podat zdržovací žalobu, je důležité, aby byl žalobní petit správně formulován. Musí se dbát na to, aby petit nebyl vymezen velmi široce nebo naopak úzce. Toto pojednání potvrzuje i výrok Vrchního soudu v Praze, ve kterém uvádí: „*Pokud je návrh na rozhodnutí soudu obsažený v žalobě (žalobní petit) natolik neurčitý a obecný, že není způsobilý být obsahem výroku soudu, je třeba tuto vadu postupem podle § 43 odst. 1 OSŘ odstranit. Ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 OSŘ vymezení práv a jim odpovídajících povinností v žalobním petitu musí být provedeno tak přesně a určitě, aby v případě vyhovění mohl být převzat tento žalobní petit do rozhodnutí soudu a mohl být k němu (při dobrovolném nesplnění) nařízen a proveden výkon rozhodnutí.*“⁴³

⁴² Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (strana 90)

⁴³ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 1159/94

V praxi je často velmi složité nalézt formulaci žalobního petitu tak, aby nebyla vymezena buďto velmi úzce nebo naopak nepůsobila příliš široce a zároveň aby postihovala všechny možné variace nekalého jednání.

Příkladem zdržení se určitého jednání může být např. vizuální zaměnitelnost (obrácená značka NIKE) nebo v případě slovního vyjádření značky PUMA a PLIMA či SONY A SOMY.

Odstranění závadného stavu

Žaloba na odstranění závadného stavu nesměruje do budoucnosti, ale vychází z událostí, které se staly v minulosti. Toto tvrzení potvrzuje i rozhodnutí nejvyššího soudu: „...*V souladu s ustanovením § 53 odst. 1 ObchZ lze vyhovět nároku na odstranění závadného stavu pouze za předpokladu, že existují hmotněprávní podmínky, tj. že protiprávní stav nastal a pramen nekalosoutěžního jednání trvá dál...*“⁴⁴ Cílem této zmíněné žaloby je odstranit nežádoucí stav vzniklý z použití nekalosoutěžních praktik, který již existuje. Tento nárok lze uplatnit také tehdy, jestliže v důsledku nekalého konání byly způsobeny nepříznivé účinky.

Realizace je prováděna prostřednictvím restituční žaloby. Žalobce tímto žádá, aby soud uložil rušiteli zákonem stanovenou povinnost odstranit následky vzniklé z nekalého jednání. Povinností „odstranit“ není myšlena pouze fyzická likvidace, ale i to, že odstraněním se něco změní či doplní.

Příklady, ve kterých je možno podat žalobu na odstranění závadného stavu:

- „*Prostřednictvím odstraňovací žaloby lze například požadovat, aby došlo ke změně zaměnitelné obchodní firmy jiného soutěžitele s obchodní firmou soutěžitele, jenž má k této tzv. „starší právo“. V případě, že soud žalobě na odstranění závadného stavu vyhoví, bude mít žalovaný povinnost vymazat závadnou obchodní firmu z obchodního rejstříku (resp. podat příslušný návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku).*“
- „*Žalobou na odstranění závadného stavu se lze dále domáhat například zničení zásoby právně závadných letáků (např. operujících s nedobrovolnou reklamou) nebo vzdání se užívání určité ochranné známky.*
- „*Pokud například soutěžitel zaslal svým zákazníkům dopisy obsahující klamavou reklamu, jež poškozují jiné soutěžitele, mohou se tito domáhat*

⁴⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005

*zaslání nových dopisů týmž adresátům, v nichž by rušitel klamavé výroky napravit (odvolal či upřesnil) a celou záležitost zákazníkům poškozených soutěžitelů vysvětlil.*⁴⁵

Dalším příkladem odstranění nekalosoutěžního stavu může být také například oprava věty na billboardu. Tento nárok bývá nazýván opravovacím petitem.

Nárok na odstranění závadného stavu je nutno odlišit od nároku na náhradu škody. V případě odstranění závadného stavu se jedná o uvedení do původního stavu jinak než finančními prostředky (př. strhání plakátů s nekalosoutěžní reklamou). Druhým případem (náhradou škody) rozumíme odčinění nekalého jednání zásadně peněžními prostředky.

Význam odstranění závadného stavu spočívá v možnosti odstranění příčin nekalého soutěžení. Tímto nárokem však nelze odstranit následky takového jednání. Vše výše zmíněné je založeno na zničení předmětů bránících obnovení zákonného stavu.

Tento nárok velmi úzce souvisí s nárokem na zdržení se konání. V praxi se v některých případech dokonce prolínají.

Přiměřené zadostiučinění

Žalobní nárok na přiměřené zadostiučinění řadíme mezi nároky majetkové nebo nemajetkové. Tato žaloba bývá nazývána také žalobou satisfakční. Vyjma plnění satisfakční funkce plní také funkci sankční. Vyplývá to z výroku Nejvyššího soudu ČR: *„Nelze neuznat, že peněžní satisfakce má rovněž sankční povahu, neboť zaplacení zadostiučinění představuje pro rušitele také finanční újmu, nejen újmu morální, která má vyrovnat porušenou rovnováhu v postavení rušitele a postižené osoby. Tato sankční stránka nicméně hraje při poskytování zadostiučinění vedlejší, podružnou roli, protože rozhodující je nemateriální stránka satisfakce.*“⁴⁶

„Přiměřené zadostiučinění je chápáno jako nástroj k odstranění újmy nemateriálního charakteru, tedy nikoliv jako náhrada za způsobenou materiální škodu.“⁴⁷

Jako nehmotnou (nemateriální) újmu můžeme jmenovat například poškození dobré pověsti (tzv. goodwill). Dále sem patří také ztráta sebeúcty, poctivosti, jedinečnosti nebo rozlišovací způsobilosti. Jak uvedl Nejvyšší soud ČR: *„Právní praxe i teorie jsou zajedno v tom, že nárok na přiměřené zadostiučinění je nárokem, jímž se reparuje újma*

⁴⁵ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (strana 96)

⁴⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. září 2001, sp. zn. 29 Odo 652/2001.

⁴⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. března 1998, sp. zn. 1 Odon 45/97

*nemateriální povahy. Tento aspekt vyvěrá již z podstaty tohoto nároku, který se označuje jako zadostiučinění neboli satisfakce, aby se již v názvu zdůraznila jeho imateriální povaha.*⁴⁸

Přiměřené zadostiučinění může mít podobu buď peněžní nebo nepeněžní. Nemateriální (nepeněžní) forma přiměřeného zadostiučinění bývá především veřejná a neveřejná omluva učiněná vůči poškozenému konkurentovi. Veřejná omluva znamená uveřejnění omluvy např. v televizi, novinách, rozhlasu apod. Tato forma nepeněžního zadostiučinění má přednost před přiměřeným zadostiučiněním ve formě peněžní. Je-li ovšem omluva učiněna až po nabytí právní moci rozhodnutí, nemá v podstatě pro žalobce žádný význam a může tak být z určitého hlediska i kontraproduktivní.

Peněžní formu přiměřeného zadostiučinění je možno žádat v případě, že zadostiučinění v nemateriální formě není dostačující. K řešení problému uplatnění peněžní či nepeněžní formy zadostiučinění se vyjádřil Nejvyšší soud ČR takto: „*K tomu, aby soud mohl jednáním nekalé soutěže dotčenému účastníkovi přiznat právo na přiměřené zadostiučinění v penězích, musí být v řízení prokázáno, že tento účastník utrpěl v souvislosti s jednáním nekalé soutěže nemajetkovou újmu, a to v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnaní přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžité formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka, požadovaná k zaplacení jako zadostiučinění, je přiměřená k vyrovnaní vzniklé nemateriální újmy.*“⁴⁹ Tato „peněžní forma nemá povahu paušalizované náhrady škody, ale mohla by být jakousi kompenzací za neprokazatelné jiné ztráty, než je škoda, kterou postižený utrpěl.“⁵⁰ Po prozkoumání informací týkajících se problematiky daného případu soud na základě své vlastní úvahy přizná peněžní zadostiučinění v určité výši. Soud nesmí sumu přiměřeného zadostiučinění zvýšit nad rámec částky, která je uvedena v žalobě. Je však oprávněn tuto částku snížit nebo dokonce zamítnout požadavek na přiměřené zadostiučinění v peněžní formě.

Žalobce v žalobě na přiměřené zadostiučinění musí uvést důvody, proč daný nárok uplatňuje (jakou nemateriální újmu utrpěl) a jestli žádá plnění v peněžité nebo nepeněžité formě. Nemusí však dokazovat rozsah přiměřeného zadostiučinění. Příklad rozhodnutí Vrchního soudu v Praze: „*U nároku na poskytnutí zadostiučinění ve finanční podobě je třeba, aby žalobce v žalobě výši takto požadovaného zadostiučinění uvedl. Je třeba totiž*

⁴⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. září 2001, sp. zn. 29 Odo 652/2001.

⁴⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2005, sp. zn. 32 Odo 1318/2004.)

⁵⁰ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 113)

*vycházet z předpokladu, že přiměřené zadostiučinění požadované v penězích má nahradit nemajetkovou újmu, jenž jednáním žalovaného žalobci vznikla, nárok má a musí vycházet ze skutečností, jež jsou známy pouze žalobci, neboť jím vyjadřuje svou vlastní újmu nemajetkové povahy.*⁵¹

Přiměřené zadostiučinění by nemělo mít za následek obohacení žalobce nebo zlikvidování žalovaného.

Žaloba na náhradu škody

Náhrada škody bývá označována také jako kompenzační a sankční opatření soukromoprávní regulace. Podle ustanovení obchodního zákoníku má právo na náhradu škody osoba dotknutá nekalosoutěžním jednáním. Tohoto nároku se může podle § 757 ObchZ domáhat jak podnikatel, tak také osoba nepodnikatel (např. spotřebitel). Hlavní funkcí tohoto ustanovení je rozšířit působnost této právní úpravy v obchodním zákoníku, která obsahuje náhradu škody způsobenou porušením povinností v rámci závazkových vztahů. Podle § 373 platí, že *„kdo poruší svou povinnost ze závazkového vztahu, je povinen nahradit škodu tím způsobenou druhé straně, ledaže prokáže, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost.*“⁵² Jak uvádí J. Munková: *„pro náhradu škody v těchto případech platí princip objektivní odpovědnosti s možností liberace (rušitel by musel prokázat, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost, jež jsou specifikovány v § 374 ObchZ.).*“⁵³

Problematika náhrady škody se týká dokazování. Aby mohla být uložena povinnost náhrady škody, musí být splněny následující skutečnosti:

- protiprávní jednání (podle § 44 – 52 ObchZ.),
- existence škody,
- příčinná souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem škody,
- neexistence okolnosti vylučující odpovědnost za škodu

Obsahem náhrady škody dle obchodního zákoníku je škoda skutečná a ušlý zisk. Na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR se škodou rozumí *„majetková újma vyjádřitelná v penězích, která se projevuje buď jako skutečná škoda nebo jako ušlý zisk. Obě tyto formy*

⁵¹ Rozhodnutí Vrchního soudu ČR v Praze, sp. zn. 3 Cmo 58/97

⁵² Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník

⁵³ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 113)

*škody jsou v zásadě rovnocenné a existence jedné z nich není podle platného práva podmínkou vzniku a uplatnění druhé formy.*⁵⁴

Odpovědnost za škodu je podle obchodního zákoníku objektivní odpovědnost. Jak uvádí obchodní zákoník v § 378, škoda ve většině případů bývá nahrazována penězi. Jestliže však oprávněná osoba požádá, aby byla náhrada škody provedena uvedením do původního stavu, bude jí vyhověno, pokud je to možné a obvyklé.

Pod pojmem skutečná škoda chápeme skutečné zmenšení majetku poškozené osoby. „Uplatňování nároku na náhradu škody z nekalé soutěže je v současné české právní praxi nepříliš obvyklé (a také jen výjimečně úspěšné). Většinou se totiž – vzhledem ke složitosti tržní situace – obtížně dokazuje, že škoda vznikla v příčinné souvislosti s nekalou soutěží. Ještě hůře se dokazuje příčinná souvislost mezi nekalou soutěží a určitým rozsahem škody, kterou měla způsobit.“⁵⁵

Tabulka 2.6 Důležité skutečnosti při podávání žaloby

Subjekt, který má záměr podat žalobu o náhradu škody plynoucí z nekalosoutěžního jednání, by tedy měl pro úspěch v soudním řízení zvážit tyto skutečnosti:

- zda došlo k nekalosoutěžnímu jednání (§44 – 52 ObchZ)
- zda mu byla nekalosoutěžním jednáním způsobena škoda a zda lze tuto škodu prokázat (tj. zda je chopen navrhnout soudu konkrétní důkazy)
- zda lze prokázat příčinnou souvislost mezi nekalosoutěžním jednáním a vznikem škody (tj. že škoda vznikla v důsledku nekalosoutěžního jednání)
- zda lze prokázat konkrétní výši škody

Zdroj: Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži.s. 124

Často dochází ke kombinaci nároku na náhradu škody a nároku na přiměřené zadostiučinění. To v případech, kdy v důsledku nekalosoutěžního jednání poškozenému vznikla újma materiální i nemateriální.

Nutno zmínit, že v praxi se tohoto nároku moc nevyužívá. Uspěť při dokazování o příčinné souvislosti mezi vznikem škody a nekalým jednáním je velmi složité. Ustanovení obchodního zákoníku však při řešení této problematiky pamatuje na spotřebitele jakož to na slabší subjekt. Proto v § 53 odst. 2 ObchZ ulehčuje spotřebiteli. Toto ulehčení spočívá v tom, že není povinen dokazovat příčinnou souvislost mezi škodou a nekalým konáním.

⁵⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna 1996, sp. zn. II. Odon 15/96)

⁵⁵ Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4 (strana 389)

Žaloba na vydání bezdůvodného obohacení

Osoby, které byly nějakým způsobem dotčeny nekalosoutěžním jednáním, mohou podle § 53 ObchZ uplatnit nárok na vydání bezdůvodného obohacení.

Jak je známo, nelze-li některou problematiku řešit prostřednictvím obchodního zákoníku, použije se zákoník občanský. Na základě výše zmíněného se tedy použije § 451 ObčZ, a to přesto, že v nich není obsaženo jako specifický důvod jednání nekalé soutěže a k podřazení nekalosoutěžních případů pod „*majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů je třeba dospět výkladem*.“⁵⁶

Bezdůvodné obohacení je v této problematice kvalifikováno jako majetkový prospěch, který je získán z nepoctivých zdrojů. Jestliže se někdo majetkově bezdůvodně obohatí na úkor někoho jiného, je tato osoba povinna získané bezdůvodné obohacení vydat tomu, na jehož úkor byl získán.

Do bezdůvodného obohacení nepatří například přijaté plnění promlčeného dluhu nebo přijetí plnění za hry nebo sázky.

Stejně jako v případě nároku na přiměřené zadostiučinění i zde soud může přiznat peněžité plnění maximálně ve výši uvedené v žalobě. Může cenu také buď snížit nebo nárok nepřiznat vůbec.

Příkladem žaloby na vydání bezdůvodného obohacení může být např. navrácení mé fotografie, kterou někdo použije pro reklamní účely bez mého vědomí a souhlasu.

2.2.2 Podle občanského zákoníku

Právní důsledky nekalého soutěžení mohou vyplynout i z ustanovení občanského zákoníku. Ve své práci se zaměřím na tři takovéto důsledky, a to na předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu, institut svépomoci a jako poslední rozeberu nutnou obranu.

Předběžný zákaz zásahu do pokojného stavu

Výklad ochrany prostřednictvím předběžného zákazu zásahu do pokojného stavu je obsažen v § 5 ObčZ, který uvádí, že „*došlo-li ke zřejmému zásahu do pokojného stavu, lze se domáhat ochrany u příslušného orgánu státní správy. Ten může předběžně zásah zakázat, nebo uložit, aby byl obnoven předešlý stav. Tím není dotčeno právo domáhat se ochrany u soudu*.“⁵⁷ Cílem této právní úpravy je dosažení ochrany rovnováhy mezi

⁵⁶ Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8 (strana 113)

⁵⁷ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (strana 146)

účastníky. „Příčemž každý, kdo by porušil tento rovnovážný stav, je oprávněn tak učinit pouze specifickými právními prostředky, nikoliv svémocně.“⁵⁸

Aby mohla být tato ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání uplatněna je nutné, aby existoval pokojný stav a následně porušení tohoto pokojného stavu. Zmíněné porušení musí být zřejmé. Pojmem pokojný stav na základě ustanovení § 5 se rozumí takový stav, který se vytvořil někdy v minulosti a nerušeně trval po určitou dobu či trvá nadále.

„Podle Ústavního soudu ČR je rozhodování dle § 5 OZ příkladem svěření pravomoci správním orgánům rozhodovat ve věcech občanskoprávních...“⁵⁹ Tímto orgánem státní správy může být například obecní (obvodní) úřad, dále živnostenský úřad, celní úřad, úřad finanční apod. „Místní příslušnost je určena místem, kde došlo k zásahu do pokojného stavu. Jde o řízení, které lze zahájit pouze na návrh, k němuž je legitimována osoba, do jejíhož pokojného stavu bylo zasáhuto. Orgán státní správy může předběžně zásah zakázat nebo uložit, aby byl obnoven předešlý stav.“⁶⁰

K problematice domáhání se ochrany práva prostřednictvím orgánů státní správy, předběžnému zákazu pokojného stavu se vyjádřil také Ústavní soud ČR: „Právní ochrana poskytovaná příslušnými orgány státní správy je pouze předběžná. Předběžnost rozhodování orgánu státní správy podle § 5 OZ však nelze chápat tak, že by toto rozhodování muselo obligatorně předcházet rozhodování soudu, nýbrž tak, že rozhodování orgánu státní správy je rozhodnutím o určitém poledním – faktickém – stavu, zatímco posléze možné (nikoli však vždy nezbytné) rozhodnutí soudu je rozhodnutím o vlastní občanskoprávní podstatě celé věci. To je dáno tím, že orgány státní správy při poskytování právní ochrany podle § 5 OZ nezkoumají právní otázky, tj. zda skutečně došlo k zásahu do cizího subjektivního občanského práva, zda se tak stalo protiprávně či po právu atd., neboli nejde o spor o právo. Jejich úkolem je pouze poskytnout ve zkráceném řízení právní ochranu před zřejmým zásahem do posledního pokojného, a tedy faktického stavu, a tak zabezpečit mezi dotčenými osobami pořádek a klid. Z toho důvodu rozhodnutí orgánu státní správy podle § 5 OZ nemůže být ve věci právně závazné pro soud. Soud však není vázán ani žádnými skutkovými zjištěními učiněnými orgány státní správy (konkrétně posledním pokojným stavem). Teprve soud, který se zabývá občanskoprávní podstatou věci,

⁵⁸ Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 27)

⁵⁹ Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2 (strana 146)

⁶⁰ Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 28)

a tedy právním stavem, v ní rozhoduje s konečnou platností (nikoli však soud, který pouze přezkoumává zákonnost rozhodnutí orgánu státní správy). Žádným z rozhodnutí orgánu státní správy dle § 5 OZ tedy není dotčeno (jak výslovně upravuje § 5 OZ) právo postiženého subjektu domáhat se právní ochrany u soudu.“⁶¹

Při bližším zkoumání a přemýšlení nad tímto druhem ochrany zjistíme, že zákon výslovně neuvádí lhůtu, do kdy mají být práva uplatněna. Není proto ve všech případech jasné, jestli poskytující se ochrana pokojnému stavu je před zásahem nebo po něm.

Celá právní úprava obsažená v tomto paragrafu se bude týkat převážně věcných práv (např. věcné břemeno), která budou spočívat v opakovaném chování.

Domáhat se zákazu zásahu do pokojného stavu je možno i soudní cestou. „*Soud tu není vázán překážkou věci rozhodnuté (exceptio rei iudicatae), neboť předmět soudní ochrany není totožný s předmětem ochrany pokojného stavu.*“⁶² Příslušný orgán, u něž se subjekt domáhá ochrany svých práv, se nezaobírá prokazováním existujících osobních práv. Prokazuje pouze, zda došlo k vytvoření pokojného stavu a zda byl tento pokojný stav narušen.

Nárok na ochranu pokojného stavu nemůžeme uplatnit, jestliže již bylo o shodné skutkové situaci učiněno rozhodnutí soudem v civilním řízení o ochraně občanskoprávního nároku.

Svépomoc

V § 6 ObčZ je upraven institut svépomoci. Toto ustanovení znamená výjimku možnosti zásahu do občanskoprávních vztahů jejich účastníky ve specifických případech. Obecná právní úprava občanského práva zakazuje zásah účastníků do jejich občanskoprávních vztahů. Do těch je oprávněn zasahovat pouze povolaný orgán. Zákonem jsou stanoveny podmínky, které musí být splněny, aby mohla být svépomoc využita. První z nich je hrozba bezprostřednosti ohrožení práva. Tato bezprostřednost znamená, že ochranu práva nelze využít před jeho poškozením (tzv. preventivní funkce) a ani v případě, že narušení práva již nějakou dobu trvá. Další podmínka je ta, aby zásah do chráněného práva byl neoprávněný. Třetí podmínkou je uplatnění zásady proporcionality, tzn. že zásah může být odvrácen způsobem přiměřeným způsobu, okolnostem a intenzitě zásahu, který hrozil. Institut svépomoci lze například použít v situaci, kdy poškozovatel práva

⁶¹Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 4. června 1998, sp. zn. III ÚS 142/98

⁶² Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 28)

neoprávněně vnikne do bytu oprávněného. Svépomoci může využít i zákonný zástupce ohrožené osoby nebo osoba ohroženým zmocněná. „*O svépomoc by nešlo v případě, kdy fyzicky napadená a oloupená osoba vystřelí z legálně držené palné zbraně na pachatele, který je již na útěku s lupem, s cílem lupiče zadržet, neboť není splněna podmínka bezprostřední hrozby zásahu do práva.*“⁶³

Využití svépomoci se v praxi příliš nevyužívá, a to z důvodů, že v mnoha případech není vždy jasné, jestli se jedná o nekalosoutěžní jednání či nikoliv.

Nutná obrana

Úpravu nutné obrany najdeme v § 418 ObčZ. Paragraf 418 koresponduje s § 14 trestního zákoníku. Subjekt, který způsobí škodu v důsledku jednání v krajní nouzi, není za ni zodpovědný. Strpět jednání v krajní nouzi nemusí pouze ten, jehož konáním bylo nebezpečí vyvoláno, ale zároveň i osoby v případě nutnosti zásahu do jejich práv, které jsou potřebné k zamezení hrozícímu nebezpečí. Zde je nutno podotknout, že pojem krajní nouze občanský zákoník přímo nezná.

Institutu nutné obrany může využít i třetí osoba (osoba, která útokem ohrožena nebyla) a potom by se tento případ nazýval o pomoc v nutné obraně. Pro nutnou obranu musí být splněny tři předpoklady dané zákonem:

- Hrozící nebo trvající útok – zde je na mysli útok chráněný zákonem. Nejčastěji se jedná o útok na život nebo zdraví nebo na útok proti majetku. Nutná obrana se použije proti útoku, který již začal a je opravdový a bezprostřední. Nestačí pokud hrozí nebezpečí do vzdálené budoucnosti.
- Přiměřená obrana – týká se pouze odvrácení útoku. Po odvrácení dál v činnosti nesmí být pokračováno. Obrana může být i razantnější než sám útok, protože jej vlastně odvrací. Vysvětlení je možno uvést na příkladu, kdy např. ohrožená žena použije nůž proti neozbrojenému útočníkovi. Použití nože v tomto případě je možné, protože útočník, i když není ozbrojen, je silnější než napadená žena.
- Protiprávnost hrozícího útoku – hlavní cílem použití institutu nutné obrany by mělo být odvrácení vzniku škody. Není ale vyloučeno, že ke vzniku škody nedojde. Může dojít jak ke škodě stejné výše, tak také ke škodě vyšší.

⁶³ Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 30)

Při řešení tohoto prostředku ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání je důležité rozlišit nutnou obranu a oprávněnou obranu. Zásadní rozdíl mezi těmito obranami spočívá v jejich časovém uskutečnění. Nutná obrana musí být provedena bezprostředně po nastání útoku. Oprávněná obrana může být provedena s patřičným časovým zpožděním. Dalším rozdílem je fakt, že oprávněná obrana může být považována za obranu speciální v porovnání s obranou nutnou. Je to z důvodu, že v případě obrany oprávněné stačí, aby byla osoba bránící útoku, k tomuto činu okolnostmi donucena.

*„Případy jednání v krajní nouzi a nutné obraně spadají do úpravy tzv. zvláštní prevence.“*⁶⁴ Právní úpravu krajní nouze a nutné obrany je možno nalézt také v jiných právních předpisech. Takovýmto předpisem je například § 2 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích. *„Zásadní význam má pro právo občanské úprava trestněprávní.“*⁶⁵ I když jsou jisté formulace v občanském a trestním zákoníku vykládány odlišně, je důležité vykládat si je jednotně. V situacích, kde je výklad v občanském a trestním zákoníku odlišný, je nutno přijmout ten výklad, který je pro tuto situaci příznivější.

2.2.3 Podle občanského soudního řádu

Předběžné opatření

Předběžné opatření je jako nástroj ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání v mnoha případech velmi často využíván i přes to, že právní úprava nekalého soutěžení v České republice neobsahuje zvláštní ustanovení o předběžných opatřeních. Je to dáno tím, že soudu může trvat až několik let, než vydá rozsudek. V této době tak může subjekt v konání činností, spadajících svým charakterem do nekalé soutěže, pokračovat a osoba (žalobce), jejíž práva jsou tímto nekalým chováním ohrožena, tak může utrpět škodu ještě vyšší. Výše zmíněné dokazuje i výrok Ústavního soudu ČR: *„Základním smyslem předběžného opatření je ochrana toho, kdo o jeho vydání žádá, přičemž musí být respektována ústavní pravidla ochrany i toho, vůči komu předběžné opatření směřuje (čl. 90 Ústavy ČR), avšak ochrana toho, vůči komu předběžné opatření má směřovat, nemůže dosáhnout takové míry, aby prakticky znemožnila ochranu oprávněných zájmů druhé strany.“*⁶⁶ Využívá se zde tedy ustanovení § 74 a následujících OSŘ a také ustanovení § 102 OSŘ.

⁶⁴ Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 646)

⁶⁵ Fiala, J.; Kindl, M a kol. Občanský zákoník. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9 (strana 646)

⁶⁶ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 7. března 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.

Jestliže poškozená osoba podá návrh na předběžné opatření po uplynutí delší doby od zjištění nekalosoutěžního jednání, nebude jejímu návrhu, podanému u soudu, vyhověno. To potvrzuje i rozhodnutí Vrchního soudu v Praze: „*Pokud žalobce dlouhodobě strpěl jím tvrzený zásah žalovaných do svých práv, nelze nyní nebezpečí z prodlení dovozovat a nebude tak dána podmínka nezbytnosti zatímně poměry účastníků předběžným opatřením upravit.*“⁶⁷

Tak jako jiné věci má i institut předběžného opatření jak své kladné stránky tak také určitá rizika. Hlavním rizikem pro osobu, která se dopustila nekalé soutěže a které tak bylo předběžné opatření uloženo, je to, že jí po určitý čas brání ve výkonu činnosti spadající do nekalého soutěžení. Zmíněný zákaz činnosti může pro daný subjekt znamenat ekonomické a jiné újmy. Pro osobu, která vydání předběžného opatření navrhla, by riziko mohlo spočívat v náhradě újmy, která tímto vznikla subjektu povinnému.

S předběžným opatřením je spojena povinnost osoby podávající návrh složit jistotu ve výši 50.000 Kč. Jestliže návrh podá více navrhovatelů, jsou povinni jistotu složit společně a nerozdílně. Tuto jistinu je nutno složit nejpozději v den podání návrhu u soudu. Jistinu není povinen složit navrhovatel, který prokáže osvobození od soudních poplatků podle § 75b odst. 3 písm. f OSŘ. Jistina nemusí být také složena, pokud navrhovateli hrozí vznik škody v důsledku nebezpečí z prodlení podle § 75b odst. 3 písm. g OSŘ.

Vydat rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření je oprávněn předseda senátu soudu. Předseda senátu soudu je povinen rozhodnout usnesením do 7 dnů ode dne, kdy byl návrh podán. Proti tomuto usnesení je možno se odvolat. O odvolání v tomto případě rozhoduje místně příslušný vrchní soud.

Institut předběžného opatření není pro mnoho osob snadno realizovatelný. Problematicnost spočívá ve složení jistiny, jejíž výše není zanedbatelná a pro mnohé subjekty tak tvoří jeden z problémů podání návrhu. Druhým problematickým bodem je přesná formulace návrhu.

Uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany

Problematika tohoto institutu je upravena v § 155 odst. 4 OSŘ. V tomto paragrafu je uvedeno, že: „*soud může účastníkovi, jehož žalobě vyhověl, přiznat na jeho návrh ve výroku rozsudku právo rozsudek uveřejnit na náklady neúspěšného účastníka; podle*

⁶⁷ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 31. prosince 1983, sp. zn. Cmo 227/98.)

*okolností případu soud stanoví též rozsah, formu a způsob uveřejnění.*⁶⁸ Uveřejnění rozsudku plní hned několik funkcí. Jedná se o funkce satisfakční, informační (zveřejněná informace o subjektu porušujícím práva se dostává do povědomí veřejnosti a je tak možno snížit jeho důvěryhodnost) a výchovnou. Potvrzuje to i výrok Vrchního soudu v Praze, který vydal rozhodnutí, že: *„Obecně řečeno, publikace rozhodnutí má nesporně význam sankce, jež mnohdy i po časovém odstupu může přispět k narovnání těch vztahů, jejichž narušení bylo předmětem řízení, rovněž ale i určité satisfakce pro v řízení úspěšného účastníka. Má však i význam výchovný.*“⁶⁹ Uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany je možno použít výhradně spolu s jiným nárokem.

Přiznání tohoto nároku je zcela na uvážení soudu. V případě přiznání návrhu ve svém výroku je oprávněn uvést také rozsah, formu a způsob uveřejnění (televize, tisk a jestli bude celostátní nebo pouze místní apod.). Důležité je mít na paměti informační hodnotu daného uveřejnění. Je nutno zvážit, jaký publikační prostředek dokáže nejlépe posloužit sledovanému cíli a zároveň, aby poraženého příliš nezatěžovalo. Při stanovení těchto kritérií mu stát nechává volnou ruku, protože při rozhodování musí brát v potaz pouze okolnosti konkrétního případu.

Soud nemůže na základě vlastní iniciativy přiznat uveřejnění rozsudku. Může tak učinit pouze na žádost žalobce.

Určovací žaloba

Posledním prvkem ochrany podle občanského soudního řádu je žaloba určovací. Řídí se § 80 písm. c OSŘ. Podává se jako první, před samotnou nekalosoutěžní žalobou. Její hlavní význam lze spatřit v tom, že na jejím základě soud určí, zda k nekalosoutěžnímu jednání opravdu došlo. Až po výroku soudu, že k nekalé soutěži vážně došlo, osoba aktivně legitimovaná podá samostatnou žalobu. Subjekt domáhající se svých práv volí tento postup z důvodu placení soudních poplatků, které je povinen zaplatit on. Výše těchto poplatků ze stanoví podle významu projednávaného předmětu sporu.

Aby mohla být žaloba úspěšná, je důležité, aby existoval naléhavý právní zájem. Tento právní zájem má zabránit tomu, aby soudy byly zbytečně zatěžovány nadbytečnými spory a také těmi, jež se vztahují pouze k jednotlivým otázkám, které je možno řešit jako otázky předběžné. *„Naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení*

⁶⁸ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád

⁶⁹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 22. května 1995, sp. zn. 3 Cmo 1031/95.)

*bylo právo žalobce nebo právní vztah, na kterém je účasten, ohroženo, popřípadě tam, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým.*⁷⁰

Pokud je soudní řízení zahajováno na základě podání žaloby, za den zahájení řízení se považuje den, kdy návrh došel soudu. Jestliže budeme návrh podávat ústně do protokolu, má se za den zahájení den, kdy k sepsání protokolu došlo.

U institutu určovací žaloby se řeší překážka vzniku litispendence. Tato překážka má za cíl zabránit tomu, aby táž věc mezi týmiž účastníky sporu byla dále projednávána u stejného nebo jiného soudu.

2.2.4 Podle trestního zákoníku

Pro právní důsledky vyplývající z nekalého soutěžení dle ustanovení § 248 je v právní teorii i praxi ustanovení § 12 odst. 2 Trestního zákoníku s názvem Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe. Ustanovení výše jmenovaného paragrafu uvádí, že „trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.“ Toto ustanovení jinak řečeno uvádí, že trestní odpovědnost se má hledat až v těch případech, kdy nestačí uplatnění odpovědnosti na základě ustanovení jiného právního předpisu.

Následně v ustanovení § 248 nalezneme, jak je možno potrestat subjekt, který se dopustil nekalosoutěžního jednání v rámci hospodářské soutěže. Tímto nekalosoutěžním jednáním je na mysli dopuštění se některé ze skutkové podstaty vyjmenované v generální klauzuli obchodního zákoníku.

Aby mohl být pachatel trestně stíhán, musí nekalým jednáním přivodit poškozené osobě újmu ve větším rozsahu nebo musí sobě či třetí osobě přivodit takovým konáním prospěch rovněž ve větším rozsahu.

Pachatel dopouštějící se nekalého soutěžení může být potrestán:

- odnětím svobody až na 3 roky,
- zákazem činnosti či propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

⁷⁰ David, L.; Ištvanek, F.; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4 (strana 370)

3. Porovnání a zhodnocení současné a předcházející trestně právní úpravy nekalé soutěže

Subjekt využívající pro získání prospěchu nekalého soutěžení může svým konáním narazit na veřejný zájem. Nekalé jednání tak může nabýt povahu trestného činu. Veřejný zájem je v takovémto případě chráněn pomocí právní úpravy trestního práva.

3.1 Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Nekalou soutěž je možno krom obchodního zákoníku postihnout také pomocí zákona trestního. Tato judikatura v oddílu druhém a § 127 s názvem porušování závazných pravidel hospodářského styku v odstavci 1 stanovovala, že *„kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému ve značném rozsahu neoprávněné výhody, poruší závažným způsobem pravidla hospodářského styku stanovená obecně závazným právním předpisem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem.“*⁷¹

Ustanovení v odstavci dva uvádělo, že *„odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 vážnou poruchu v hospodářské činnosti nebo vážnou poruchu v zásobování anebo zkrácení příjmů státu ve značném rozsahu.“*⁷²

Zákon na základě ustanovení § 127 chránil zájem na svobodném rozvoji hospodářského soutěžení. Objektem trestného činu tak mohla být hospodářská kázeň.

V oddílu čtvrtém s názvem Trestné činy proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných vzorech a vynálezech a proti autorskému právu, proti právům souvisejícím s právem autorských a proti právům k databázi v § 149 „Nekalá soutěž“ bylo zákonem dáno, že *„kdo jednáním, které je v rozporu s předpisy upravujícími soutěž v hospodářském styku nebo se zvyklostmi soutěže, poškodí dobrou pověst nebo ohrozí chod nebo rozvoj podniku soutěžitele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“*⁷³ Při prvním přečtení se může zdát, že se jedná jen o jednu skutkovou podstatu. Při podrobném zkoumání trestního zákona však zjistíme, že nekalosoutěžním jednáním mohou být naplněny i jiné skutkové podstaty v rámci zákona trestního. Těmito skutkovými podstatami mohu být např. poškození spotřebitele (§121 TrZ), porušení průmyslových práv (§ 151

⁷¹ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon

⁷² Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon

⁷³ Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon

Trz), porušení závazných pravidel hospodářského styku (§ 127 Trz), porušení práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu (§ 150 TrZ).

Aby mohlo být nekalosoutěžní jednání postihnuto na základě trestního zákona, je důležité, aby byly nejdříve splněny podmínky nekalého soutěžení dle ustanovení zákoníku obchodního.

Podle zkoumání § 149 TrZ můžeme vyvodit znaky skutkové podstaty trestného činu nekalé soutěže. Jsou jimi:

- nekalosoutěžní jednání, které je v rozporu s právními předpisy upravujícími soutěžení v hospodářském styku. Aby se mohlo jednat o trestný čin, je nutné, aby jednání vykazovalo znaky nekalého soutěžení dle ustanovení § 44 odst. 1 ObchZ nebo aby bylo v rozporu se soutěžními zvyklostmi.
- Objektem ochrany je to, co společnost zákonem chrání. Vždy vyžaduje, aby škodlivý následek vzniklý z nekalosoutěžního jednání, se týkal vždy soutěžitele na rozdíl od § 44 odst. 1 ObchZ, který vyžaduje, aby vznikla možnost způsobit újmu buď jiným soutěžitelům či spotřebitelům.
- Subjektem trestného činu se rozumí osoba pachatele. Touto osobou může být kdokoliv. Nemusí jí být pouze soutěžitel, ale i osoba, která na základě dohody se soutěžitelem nebo i bez ní se svým jednáním dopouští nekalého soutěžení.
- Subjektivní stránka trestného činu spočívá v tom, že je možné trestně stíhat jen pachatele, jehož nekalosoutěžní jednání bylo úmyslné. Zde je rozdíl oproti právní úpravě obsažené v obchodním zákoníku, která úmysl nevyžaduje.

Jednorázový průběh trestních činů dle ustanovení § 127 a § 149 trestního zákona nebyl možný, a to z důvodu, že právní úprava § 127 trestního zákona byla speciální k právní úpravě § 149 také trestního zákona.

Jakmile budou naplněny výše vyjmenované skutkové podstaty, bude se jednat o trestný čin nekalé soutěže. Hlavním úkolem trestního zákona je chránění veřejného zájmu. To znamená, že kromě formálních znaků musí být naplněn také znak materiální. Materiální znak znamená, že došlo ke splnění vzniku společenského nebezpečí, přičemž stupeň tohoto nebezpečí musí být vyšší než nepatrný.

3.2 Charakteristika nového trestního zákoníku

Dne 11. listopadu 2008 byl poslaneckou sněmovnou schválen nový trestní zákoník a senátem byl beze změn a výhrad schválen dne 8. ledna 2009. O pár dní později, přesněji 27. ledna 2009 jej podepsal prezident republiky. V platnost vstoupil 1. ledna roku 2010.

Než se však budu zabývat § 248 trestního zákoníku, je dle mého názoru na místě zmínit dikci trestného činu v rámci hospodářské soutěže předložené Parlamentu v roce 2004. Na základě § 222 odst. 1 trestního zákona bylo navrhováno, aby přesné znění skutkové podstaty trestného činu v rámci porušení pravidel hospodářské soutěže dopadlo na pachatele, který se svým jednáním dopustil porušení závazných pravidel a dopustil se buď klamavé reklamy, klamavého označení zboží, vyvolání nebezpečí záměny, podplácení či ohrožování zdraví a životního prostředí a způsobil tak tímto konáním újmu ostatním soutěžitelům ve větším rozsahu či opatřil-li takto sobě nebo třetí osobě výhodu rovněž ve větším rozsahu. Za takovéto jednání měl být potrestán odnětím svobody až na tři roky nebo propadnutím věci nebo zákazem činnosti. Tato navrhovaná právní úprava omezovala trestní postih nekalého soutěžení. Z podmínky byl odebrán pojem „zvyklosti soutěže“ z důvodu, že vázání trestnosti na tento termín je v rozporu s trestním zákonem.

Ustanovení § 248 Trestního zákoníku obsahuje výklad porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. Novelizovaný trestní zákoník v § 248 obsahuje jak ustanovení dřívějšího § 127 s názvem „Porušování závazných pravidel hospodářského styku“, tak také § 149 „Nekalá soutěž“.

Hlavním cílem ustanovení § 249 Trestního zákoníku je chránit dodržování pravidel hospodářské soutěže. *„Jde o pravidla hospodářské soutěže stanovená v kogentních ustanoveních právních předpisů, jež určují meze („závazná pravidla podnikání“), za nichž se může svobodně rozvíjet a uskutečňovat hospodářská činnost soutěžitelů.“*⁷⁴

§ 248 Trestního zákoníku v odst. 1 stanoví, že *„kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí*

- *klamavé reklamy,*
- *klamavého označování zboží a služeb,*
- *vyvolání nebezpečí záměny,*
- *parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,*

⁷⁴ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9 (strana 2270)

- *podplácení,*
- *zlehčování,*
- *srovnávací reklamy,*
- *porušování obchodního tajemství,*
- *ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí,*

*a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*⁷⁵

§ 248 odst. 2 uvádí, že „stejně bude potrestán:

- *kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž,*
- *kdo v rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách poruší závažným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení, nebo*
- *kdo v rozporu s jiným právním předpisem upravujícím činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, kolektivního investování, penzijního připojištění a pojišťovnictví, poruší závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnost,*
- *a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.*⁷⁶

Pachateli, využívajícímu nekalého soutěžení uvedeného v § 248 odst. 1 trestního zákoníku, je možno uložit trest odnětí svobody ve výši šest měsíců až pět let, peněžitý trest, propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, dopustí-li se takového chování opakovaně, způsobí-li značnou škodu, nebo získá-li pro sebe nebo pro osobu jinou nezanedbatelný prospěch, odnětím svobody v rozmezí dvou až osmi let bude pachatel potrestán v případě vzniku škody s význačným rozsahem, nebo pokud získá značný prospěch a nebo způsobí-li druhé straně úpadek.

⁷⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

⁷⁶ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník

Smyslem ustanovení § 248 odst. 1 je chránit poctivý průběh hospodářského soutěžení. Zákon zde z tohoto důvodu stanoví sankce, které je možno udělit pachatelům při porušení tohoto právního předpisu.

Druhý odstavec je charakteristický postihováním konání subjektů, kteří svým jednáním poruší právní předpis týkající se ochrany hospodářské soutěže (např. uzavření dohody o výši ceny s konkurentem), dále jestli poruší předpis o závazných pravidlech zadávacího řízení či se dopustí jednání v rozporu s jiným právním předpisem, který upravuje činnost bank a jiných právnických osob, které jsou oprávněny provozovat finanční činnosti.

„K dokonání trestného činu porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže ať už podle § 248 odst. 1 nebo § 248 odst. 2 musí pachatel tímto svým jednáním buď způsobit ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatřit sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.“⁷⁷

Odstavec třetí pojednává o možnostech o trestní odpovědnosti v případech:

- jestliže pachatel spáchal čin jako člen organizované skupiny
- v případě opětovného spáchání trestného činu
- způsobí-li takovýmto konáním značnou škodu (vyšší jak 500 000 Kč)
- získání značného prospěchu pro sebe nebo třetí osobu (více jak 500 000 Kč)

Čtvrtý odstavec pak pojednává o trestní odpovědnosti v následujících případech:

- způsobení škody velkého rozsahu (nad 5 000 000 Kč)
- získání prospěchu velkého rozsahu pro sebe nebo jiný subjekt (více jak 5 000 000 Kč)
- způsobí-li úpadek jinému

V ustanovení trestního zákoníku je trestné takové nekalosoutěžní jednání, jestliže při něm dojde k naplnění některé z výše vyjmenovaných skutkových podstat. Aby byla osoba trestně odpovědná za takovéto jednání, nestačí pouze splnění podmínek uvedených v generální klauzuli, která je vymezená v § 44 ObchZ. Zákonem je stanovena podmínka, že musí dojít k naplnění minimálně jedné ze skutkových podstat. Zákonodárcem tak došlo k zúžení v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe možnosti trestněprávního postihu nekalé soutěže na rozdíl od obchodněprávní úpravy. Důležité je také podotknout, že trestní

⁷⁷ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9 (strana 2272)

zákoník neobsahuje praktiky uvedené v přílohách zákona č. 36/2008 Sb., o nekalých obchodních praktikách.

„To na druhé straně neznamená, že by se tzv. generální klauzule u vyvozování trestní odpovědnosti za nekalou soutěž ve smyslu § 248 odst. 1 vůbec neuplatnila, ba naopak, neboť stanoví základní kritéria pro posuzování určitého jednání jako nekalé soutěže, která musí být naplněna i v případě každé jednotlivé skutkové podstaty nekalé soutěže, poněvadž jako nekalou soutěž nelze kvalifikovat každé nepatřičné jednání, jež je třeba i soutěžiteli nepříjemné a způsobuje mu újmu.“⁷⁸ Pro následující trestněprávní kvalifikaci je důležité, aby k takovému jednání byly připojeny i další okolnosti činící je protiprávním a vyžadující tak trestněprávní postih.

Pro trestněprávní odpovědnost a postih je nutné aby byly kumulativně splněny následující čtyři podmínky:

- musí jít o jednání v hospodářské soutěži,
- jednání musí být v rozporu s dobrými mravy soutěže,
- existuje způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům,
- musí být naplněna alespoň jedna ze skutkových podstat nekalé soutěže

3.3 Srovnání trestně právních úprav nekalé soutěže

Mezi trestním zákonem a novým trestním zákoníkem je řada rozdílů. Ustanovení starého trestního zákona (konkrétně § 149) bylo poměrně nejasné a málo konkrétní. Domnívám se, že se zákonodárce z tohoto důvodu rozhodl pro spojení § 127 a § 149 starého trestního zákona do jednoho § 248 nového trestního zákoníku. Vytvořil tím novou skutkovou podstatu trestného činu v rámci nekalého soutěžení, přičemž dochází k trestání jednotlivých typů nekalého soutěžení dle § 45 až § 55 ObchZ.

V trestním zákoně nebyl stanoven rozsah újmy způsobené pachatelem. Zároveň zde nebyl stanoven ani rozsah neoprávněných výhod, které si soutěžitel na základě nekalého soutěžení opatřil. Naopak trestní zákoník ve svém ustanovení rozsah újmy a rozsah neoprávněné výhody uvádí.

Dalším rozdílem je výše sazby odnětí svobody. V novém trestním zákoníku se horní hranice sazby odnětí svobody zvýšila z jednoho roku až na tři léta. Zároveň byly ustanoveny také přísnější tresty za nekalosoutěžní jednání spáchané v rámci organizované skupiny, v případě opakovaného páčání trestného činu či dopustí-li se pachatel svým

⁷⁸ Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9 (strana 2274)

jednáním vzniku škody značného nebo velkého rozsahu. Dále může být pachateli stanoven přísnější trest v případě získání značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu. A musí tím způsobit úpadek jiné osobě. Posunem je to, že tato výhoda nemusí spočívat v peněžitě částce. Může se jednat o jakoukoliv výhodu i nemateriální.

Nejdůležitější rozdíl v rámci těchto dvou ustanovení se týká trestní odpovědnosti. Trestní odpovědnost podle ustanovení trestního zákona dopadala na pachatele, který jednal nejen podle generální klauzule, ale daly se postihnout všechny skutkové podstaty včetně generální klauzule. Trestní zákoník naopak přísně stanovuje, že musí dojít k naplnění generální klauzule a alespoň jedné ze skutkových podstat uvedených v § 44 ObchZ (tzn. že nelze generální klauzuli trestně postihnout).

3.4 Zhodnocení a doporučení pro praxi

Při zpracovávání této práce jsem se seznámila s problematikou nekalé soutěže. Na základě toho jsem zjistila různé skutečnosti. Domnívám se, že obchodní zákoník upravuje problematiku nekalé soutěže velmi rozsáhle a že je tato úprava dostatečná. Myslím si, že obsahuje výčet těch nejdůležitějších a v praxi nejvíce využívaných skutkových podstat a další výčet by tak byl zbytečný. Existuje také možnost posuzovat nekalosoutěžní jednání na základě generální klauzule obsažené v obchodním zákoníku přímo.

Z praxe je lehce vypozerovatelné, že množství trestných činů porušování pravidel nekalého soutěžení je možno spočítat na prstech ruky. V dřívější právní úpravě (trestního zákona), která platila do konce roku 2009, nedocházelo k rozlišování trestného činu podle ustanovení generální klauzule a trestného činu podle zvláštní skutkové podstaty nekalého soutěžení. Dalo se tak za trestný čin posuzovat i nekalou soutěž dle § 44 ObchZ. Bude proto zajímavé pozorovat, jestli se nová právní úprava trestního zákoníku ukáže být propracovanější a kvalitnější a bude tak díky ní možno více trestně stíhat pachatele za nekalosoutěžní jednání. Jen čas ukáže, jestli toto rozhodnutí bylo správné či nikoliv. V právní úpravě trestního zákoníku zákonodárce upustil od znaku poškození dobré pověsti či ohrožení podniku. Domnívám se, že se tak stalo proto, že ne vždycky musí dojít díky nekalosoutěžnímu jednání k porušení dobré pověsti soutěžitele nebo ohrožení chodu či rozvoje jeho podniku.

Na základě statistik ministerstva spravedlnosti podle § 127 Porušování závazných pravidel hospodářského styku bylo celkem nejvíce trestných činů v roce 2009 (celkem 5). V roce 2008 byly 2 trestné činy a v roce 2007 pak množství trestných činů dosáhlo počtu tří. V žádném roce však nebyly všechny subjekty odsouzeny. Za rok 2009 došlo

k odsouzení dvou subjektů, v roce 2008 nebyl odsouzen dokonce nikdo a rok 2007 s sebou nese dva odsouzené subjekty.

Následně bych ze stejného pohledu rozebrala § 149 Nekalá soutěž. V roce 2009 byl pouze jeden trestný čin a subjekt jenž se dopustil nekalé soutěže, byl také odsouzen. Za rok 2008 byly spáchány tři trestné činy a odsouzeny byly dva subjekty. Co se týče množství trestných činů v roce 2007, dosahuje stejného výsledku jako rok předcházející (tzn. celkem tři trestné činy). Odsouzený však byl pouze jeden subjekt. Za celá tři srovnávaná období počet osob stíhaných za trestné činy spáchané dle § 127 a § 149 nepřesahuje jednu desítku. Veškeré číselné údaje uvádím v tabulkách v příloze. Nutno ještě poznamenat, že postih § 248 není zatím statisticky evidován.

Myslím si, že je nekalá soutěž z pohledu trestného činu nedostatečně upravena. Osobně nesouhlasím s právní úpravou § 248 trestního zákoníku. V tomto ustanovení je zákonem dána podmínka splnění 4 podmínek současně (jednání v hospodářské soutěži, rozpor s dobrými mravy, možnost přivodit újmu jiným soutěžitelům či spotřebitelům a musí být naplněna minimálně jedna ze skutkových podstat nekalé soutěže), aby jednání mohlo být považováno za trestný čin. Touto novelizací tak nastala změna, která v této práci byla zmíněna již výše, a to ta, že není možno generální klauzuli trestně postihnout. Na základě této právní úpravy se nekalosoutěžní jednání stane trestným činem teprve tehdy, když se subjekt dopustí konání na základě některé ze skutkových podstat vymezených v § 45 – 52 ObchZ. V praxi jistě převažují trestné činy spáchané na základě zvláštních skutkových podstat. To ale neznamená, že by se tento fakt stal pravidlem a nedocházelo k páchaní trestných činů na základě ustanovení § 44 ObchZ (generální klauzule). Myslím si, že zákonodárce tím chtěl usnadnit práci soudům v rámci trestního řízení a že se snažil, aby osoby, jejichž práva byla nekalým soutěžením narušena, využívaly více soudů civilních.

S novelizací trestního zákona došlo ke změně v případě společenské nebezpečnosti. Již dle § 12 trestního zákoníku není nutná společenská (materiální) nebezpečnost.

Na závěr bych chtěla zmínit, že podle mého názoru by měly být trestně odpovědné také právnické osoby. Problematika trestní odpovědnosti právnických osob není zatím velmi diskutována. Zavedením trestní odpovědnosti právnických osob by tak sice došlo k porušení zásady evropského kontinentálního práva, které uvádí, že trestní odpovědnost je individuální a trestně odpovědná tak může být pouze fyzická osoba. Fyzická osoba je živý tvor, který myslí, cítí apod. Naproti tomu právnická osoba je subjekt uměle vytvořený. V dnešní době při podnikání právnických osob je nutno zvažovat i řadu kriminálně

politických důvodů. V mnoha činnostech vykonávaných právníckými osobami je možno nalézt protiprávní jednání, která jsou závažná a pro společnost mají negativní důsledky. Kriminálního chování se právnícké osoby dopouští tím, že porušují závazné právní předpisy (např. dodávání nekvalitního zboží, porušování norem týkajících se ochrany životního prostředí, účetními nebo finančními manipulacemi...).

V případě schválení trestní odpovědnosti právníckých osob by tato nová právní úprava znamenala zásah do již stávajícího právní řádu. Bude nutno odpovědět na řadu otázek jako např. za jaké činy trestně stíhat právnícké osoby, dle jaké skutkové podstaty by měl být trest udělen (podle neprofesionálního a chybného jednání zaměstnanců, za neoprávněné jednání statutárního orgánu nebo zaměstnanců ve vedoucích funkcích apod). Následně, při přijetí tohoto návrhu, bude důležité zvážit otázku a rozhodnout, jestli trestní odpovědnost fyzických a právníckých osob bude obsažena v jednom trestním zákoníku nebo zda tato právní úprava bude obsažena každá zvlášť, ve dvou trestních zákonech.

Jak uvádí článek Doc. JUDr. Jiřího Jelínka, CSc., *při případném zavedení trestní odpovědnosti právníckých osob by se tato měla vztahovat pouze na některé druhy právníckých osob, a to na právnícké osoby, které mají povahu korporací. Výslovně vyňat by měl být stát a jednotky územní samosprávy. Z hlediska rozsahu trestní odpovědnosti právníckých osob komise doporučila spíše taxativní výčet trestných činů, kterých by se právnícké osoby mohly dopustit. Komise navrhla také paralelní trestní odpovědnost právnícké a fyzické osoby za týž skutek.*⁷⁹ S výrokem týkajícím se rozsahu trestní odpovědnosti právníckých osob nesouhlasím. Dle mého názoru je taxativní výčet trestných činů nevhodný, a to z důvodu komplikovanosti a nepřehlednosti takové právní úpravy. Dalším problémem při takovéto právní úpravě je podle mě hrozící nebezpečí, že bude zapomenuto na některý trestný čin, který tak v zákoně nebude uveden. Naopak kdyby právnícké osoby zodpovídaly za všechny trestné činy, byla by trestní odpovědnost právníckých osob stejná jako trestní odpovědnost osob fyzických.

Domnívám se, že vykonávané činnosti některých právníckých osob mají obzvláště škodlivé následky jak pro společnost, tak také pro životní prostředí (např. nedovolená výroba a distribuce drog, havárie ropných tankerů, výrobních provozů apod.). V praxi se vyskytují i případy, kdy nelze dovodit trestní odpovědnost fyzické osoby (např. na základě neprůhledných vztahů uvnitř firmy), dále fyzická osoba nemůže být trestně stíhána pro

⁷⁹ JELÍNEK, J. Trestní odpovědnost právníckých osob jako předmět zkoumání. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-jako-predmet-zkoumani.aspx> [citováno 2011-03-30]

nedostatek důkazů. Z toho vyplývá, že v těchto případech nikdo za nic neodpovídá a trestní právo tak neplní své preventivní ani satisfakční funkce.

Osobně se přidávám k názoru, že trestní odpovědnost právnických osob by měla být zákonodárcem přijata. Podle mého názoru by tato právní úprava měla velký význam zejména v kritických případech (jednání, která mají pro společnost velmi nebezpečné až katastrofální následky). Zde by trestem mohlo být i zrušení subjektu.

V současnosti je trestní odpovědnost právnických osob zavedena ve 24 členských zemích EU. Kromě států EU je trestní odpovědnost právnických osob zakotvena také v judikatuře ve Švýcarsku, Chorvatsku, Islandu a Norsku.

Tato problematika je nová a značně obtížná. K dispozici je pouze minimum zkušeností ohledně fungování takovéto trestní odpovědnosti.

Závěr

Jak jsem již zmínila v úvodu své diplomové práce, bylo mým cílem seznámit čtenáře s problematikou právní úpravy nekalé soutěže. Ochrana proti nekalosoutěžnímu jednání je velmi důležitá. Pomocí prostředků ochrany bývá dosahováno čistoty soutěžních vztahů.

V první kapitole jsem rozebrala soukromoprávní a veřejnoprávní předpisy, sloužící právě k ochraně proti nekalému soutěžení. Stěžejním soukromoprávním předpisem je obchodní zákoník. V minulém roce došlo k významné změně v tomto právním předpisu. Díky této novele se ochrana vztahuje nejen na soutěžitele a spotřebitele, ale již i na zákazníky. Dřívější, nedokonalé právní úpravy využívaly katalogové firmy k nekalým jednáním, které zmiňuji ve své práci.

V kapitole druhé jsem se potom zaměřila na ekonomické a právní důsledky vznikající z využívání nekalosoutěžních praktik. Ekonomické důsledky jsem rozdělila podle makroekonomického a mikroekonomického hlediska. Hlavním mikroekonomickým důsledkem vzniklým na základě využívání nekalé soutěže je snížení zisku poškozeného subjektu, zmenšení jeho tržního podílu na trhu a ztráta dobrého obchodního jména. Mezi makroekonomické důsledky jsem zařadila snížení státních příjmů, zvýšení státních výdajů, deformaci legislativního procesu, nárůst chudoby, nedůvěru zahraničních investorů apod. Zároveň jsem tím chtěla poukázat na to, jak velmi úzce spolu souvisí oblast nekalé soutěže a ekonomiky.

V poslední, praktické části, jsem provedla srovnání trestněprávní úpravy nekalé soutěže. Přesněji šlo o srovnání zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona a zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Na závěr jsem vyjádřila vlastní názor. Po prozkoumání této problematiky se domnívám, že je tato právní úprava nedostačující. Hlavní nedostatek spatřuji v nemožnosti trestního postihu generální klauzule, který trestní zákoník neumožňuje. Současně navrhuji, aby byla uzákoněna trestní odpovědnost právnických osob, protože v mnoha činnostech, které provádí právnické osoby, je možno nalézt prvky nekalého soutěžení, které má negativní důsledky pro společnost.

Všem těm, jichž se dotklo využívání nekalosoutěžních praktik jejich konkurentů, bych doporučila, aby se z toho snažili vyvodit důsledky a rozhodně nenechaly nekalosoutěžní jednání bez odezvy, aby se pachatel nemohl domnívat, že jeho jednání je správné.

Závěrem bych chtěla konstatovat, že i přes existující nedostatky, které by se měl zákonodárce postupem času snažit odstranit, a přes poměrně velkou roztržičnost do

několika právních předpisů, je podle mého názoru v České republice fungující právní úprava ochrany proti nekalosoutěžnímu jednání. Nejvíce zpracovaná a kvalitní je soukromoprávní úprava obsažená v obchodním zákoníku.

Myslím si, že cíl své práce jsem naplnila. Zpracovávané téma se mi velmi líbilo. Mohla jsem si při jeho psaní ověřit vědomosti získané studiem na vysoké škole a současně jsem získala znalosti a zkušenosti nové.

Seznam použité literatury a pramenů

Monografické publikace:

- [1] David, L.; Ištváněk, F. ; Javůrková, N.; Kasíková, M.; Lavický, a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2009. 1108 s. ISBN 978-80-7357-460-4 (strana 370)
- [2] Eliáš, K; Bejček, J; Hajn, P; Ježek, J a kol. Kurs obchodního práva. 5 vydání. Praha: C.H. Beck, 2007. 610 s. ISBN 978-80-7179-583-4
- [3] Fiala, F. Kindl, M. Občanský zákoník. Komentář. I. díl, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 904 s. ISBN 978-80-7357-395-9
- [4] Hajn, P. Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži. 1 vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 329 s. ISBN 80-210-2282-5
- [5] Chmelík, J. a kol. Pozornost, úplatek a korupce. Praha: Linde Praha, a. s., 2003. 222 s. ISBN 80-7201-434-X
- [6] Munková, J. Právo proti nekalé soutěži. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2008, 233 s. ISBN 978-80-7179-543-8
- [7] Ondřejová, D. Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži, Praha: Walter Kluwer ČR, a. s., 2010. 328 s. ISBN 978-80-7357-505-2
- [8] Raban, P. a kol. Obchodní zákoník 2009 – komentář, judikatura. 6. doplněné vydání. Praha: EUROUNION, 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3
- [9] Raus, D; Neruda, R. Hospodářská soutěž po vstupu ČR do EU. 1 vydání. Brno: CP Books, 2005. 359 s. ISBN 80-251-0394-3
- [10] Šámal, P a kol. Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. 1535 s. ISBN 978-80-7400-043-0
- [11] Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 3285 s. ISBN 978-80-7400-178-9
- [12] Švarc, Z. a kol. Základy obchodního práva. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 432 s. ISBN 978-80-7380-144-1

Elektronické zdroje:

- [1] JELÍNEK, J. Trestní odpovědnost právnických osob jako předmět zkoumání. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/trestni-odpovednost-pravnickych-osob-jako-predmet-zkoumani.aspx> [citováno 2011-03-30]

[2] ŠACHTA & PARTNERS, v. o. s. Novela obchodního zákoníku v oblasti práva nekalé soutěže. Dostupné z <http://www.jurista.cz/pravo-127/novela-obchodniho-zakoniku-v-oblasti-prava-nekale-souteze.html> [citováno 2011-02-21]

Právní předpisy:

- [1] Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [2] Zákon č. 513/1991 Sb. Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [3] Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- [4] Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Soudní rozhodnutí:

- [1] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 32 Cdo 139/2008
- [2] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR v rozsudku ze dne 4. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/5005
- [3] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 1159/94
- [4] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. dubna 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005
- [5] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. září 2001, sp. zn. 29 Odo 652/2001.
- [6] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. března 1998, sp. zn. 1 Odon 45/97
- [7] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. září 2001, sp. zn. 29 Odo 652/2001.
- [8] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. června 2005, sp. zn. 32 Odo 1318/2004
- [9] Rozhodnutí Vrchního soudu ČR v Praze, sp. zn. 3 Cmo 58/97
- [10] Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna 1996, sp. zn. II. Odon 15/96)
- [11] Rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 4. června 1998, sp. zn. III ÚS 142/98
- [12] Usnesení Ústavní soudu ČR ze dne 7. března 2002, sp. zn. III. ÚS 394/01.
- [13] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 31. prosince 1983, sp. zn. Cmo 227/98
- [14] Rozhodnutí Vrchního sudu v Praze ze dne 22. května 1995, sp. zn. 3 Cmo 1031/95

Seznam použitých zkratk

ObchZ	obchodní zákoník
ObčZ	občanský zákoník
OSŘ	občanský soudní řád
ZRR	zákon o regulaci reklamy
ZOS	zákon o ochraně spotřebitele
TrZ	trestní zákon

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

Veronika Nováková

.....

Adresa trvalého pobytu studenta:

Hašlerova 39, 793 95 Město Albrechtice

Seznam tabulek

Tabulka 1.1 Soukromoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži.....	9
Tabulka 1.2 Veřejnoprávní prostředky ochrany proti nekalé soutěži	9
Tabulka 1.3 Zabraňovací a náhradové funkce	13
Tabulka 1.4 Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži mající majetkový a nemajetkový charakter.....	13
Tabulka 1.5 Jak postupovat při zjišťování, zda je určité jednání nekalosoutěžní.....	18
Tabulka 2.6 Důležité skutečnosti při podávání žaloby	44

Seznam příloh

Příloha číslo 1:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2009
Příloha číslo 2:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2009
Příloha číslo 3:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2009
Příloha číslo 4:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2009
Příloha číslo 5:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2008
Příloha číslo 6:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2008
Příloha číslo 7:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2008
Příloha číslo 8:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2008
Příloha číslo 9:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2007
Příloha číslo 10:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 127 – Porušování závazných pravidel hospodářského styku za rok 2007
Příloha číslo 11:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2007
Příloha číslo 12:	Statistické výsledky trestního stíhání osob: § 149 – Nekalá soutěž za rok 2007